

Overzicht andere uitgegeven boeken.

De **Serie wetsgeschiedenis**, geschreven door H.J. Smidt:

1. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-1886), ISBN 9789463426718
2. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-1886), ISBN 9789463426749
3. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-1886), ISBN 9789463426756
4. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-1886), ISBN 9789463426763
5. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1886-1901), ISBN 9789463426770

De **Serie wetsgeschiedenis**, geschreven door M.H.G. Scharenborg:

1. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-2017), ISBN 9789462546677
2. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-2017), ISBN 9789462546684
3. Geschiedenis van het wetboek van strafrecht (1881-2017), ISBN 9789462546691

Van dezelfde schrijver verschenen, **de Serie fraude en integriteit**:

- Onderzoeken van fraude (ISBN 9789463185141)
- Voorkomen van fraude (ISBN 9789463185172)
- Fraude door ambtenaren (ISBN 9789463185271)
- Fraude door werknemers (ISBN 9789463185240)
- Fraude en accountant (ISBN 9789463185325)
- Uitkeringsfraude (ISBN 9789463185011)
- Fraude in het strafrecht (ISBN 9789463185301)
- Faillissementsfraude (ISBN 9789463185073)
- Witwassen (ISBN 9789463428859)
- Afpakken & ontnemen (ISBN 9789463427043)

Van dezelfde schrijver verschenen, **de Serie tuchtrecht**:

- Tuchtrecht voor accountants (ISBN 9789463185905)
- Tuchtrecht voor advocaten (ISBN 9789463185943)
- Tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders (ISBN 9789463185929)
- Tuchtrecht voor notarissen (ISBN 9789463185882)

Van dezelfde schrijver verschenen, **de Serie strafrecht**:

- Verkeersmisdrijven (ISBN 9789462546707)

Voor meer informatie wordt verwezen naar de website www.fraudeknooppunt.nl.

GESCHIEDENIS

VAN HET

WETBOEK VAN STRAFRECHT.

GESCHIEDENIS
VAN HET
WETBOEK VAN STRAFRECHT.

ONTWERPEN, GEWISSELDE STUKKEN, GEVOERDE BERAADSLAGINGEN, ENZ.,
BETREKKELIJK DE WETTEN EN VERORDENINGEN TOT UITVOERING, WIJZIGING EN
INVOERING VAN HET WETBOEK,

BIJENGEBRACHT EN GERANGSCHIJKT DOOR

Mrs. H. J. SMIDT en E. A. SMIDT.

Tweede druk,

HERZIEN EN AANGEVULD TOT OP DEN DAG DER UITGAVE DOOR

Mr. E. A. SMIDT.

HAARLEM,
H. D. TJEENK WILLINK & ZOON.
1901.

Ter bevordering van een gemakkelijk gebruik en eene goede verdeling van dit werk, zullen in dit vijfde, tevens laatste deel de wet tot wijziging en die tot invoering van het Wetboek van Strafrecht worden opgenomen. Dientengevolge zullen die wetten, welke bij de studie van 't Wetboek zelf, niet kunnen worden gemist, in één band zijn samengevat, terwijl de daarmede niet in zoo nauw verband staande in het vierde deel zullen worden vereenigd.

Met de uitgave van dit vijfde te wachten totdat het vierde deel zoude voltooid zijn, ware niet wenschelijk en onnoodig. Vooral nu de invoering van het Wetboek van Strafrecht binnen korten tijd zal kunnen worden verwacht, is het van belang de wet tot wijziging daarvan zoo spoedig mogelijk het licht te doen zien.

BOLSWAARD, Februari 1886.

E. A. SMIDT.

BIJ DE TWEEDE UITGAAF.

Ook bij deze nieuwe uitgaaf is het vijfde deel bestemd, om de wet tot invoering van het Wetboek van Strafrecht, met de sedert den eersten druk in die wet gebrachte wijzigingen, te bevatten, en

verder de verschillende wetten, waarbij veranderingen, onder welke zeer belangrijke, in genoemd Wetboek zijn gemaakt, zoo als onlangs nog bij de Wet van 12 Februari 1901 (*Stbl.* N°. 63), houdende wijziging in de bepalingen betreffende het straffen en de strafrechtspleging ten aanzien van jeugdige personen. Ook de groote Novelle van het Strafwetboek, waarvan het ontwerp bij Koninklijke boodschap van 25 September 1900 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd ingezonden, zal zoodra die Novelle wet is geworden, in dit deel worden opgenomen.

Door de onderscheidene veranderingen, in onze wetgeving gebracht en eerlang te verwachten, worden het vierde en vijfde deel voor een groot gedeelte een geheel nieuw werk.

Met verwijzing, voor 't overige, naar het voorbericht van het vierde deel, wordt hier alléén in herinnering gebracht, dat al de wijzigingswetten, betrekkelijk het Wetboek van Strafrecht, die in de eerste uitgaaf van deel V voorkwamen, bij dezen tweeden druk daaruit vervallen, daar die wijzigingen in de 2e uitgaaf der eerste drie deelen bij de betrekkelijke artikelen van het Wetboek zijn ingelascht en behandeld.

WET VAN 15 APRIL 1886 (Staatsblad No. 64),

houdende bepalingen, regelende het in werking treden van het bij de wet van 3 Maart 1881 (Staatsblad n°. 35) vastgestelde Wetboek van Strafrecht en den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving, alsmede om overeenstemming te brengen tusschen de bestaande wetten en het nieuwe wetboek,

gewijzigd bij de wetten van 19 April 1886 (Staatsblad n°. 92) en van 12 Februari 1901 (Staatsblad n°. 63).

OVERZICHT VAN DE GESCHIEDENIS DEZER WET.

I. Door de gezamenlijke Ministers werd bij schrijven van 25 November 1882 krachtens 's Konings machtiging aan den Raad van State verzonden het ontwerp van wet tot regeling van de invoering van het Wetboek van Strafrecht en den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving, met Memorie van Toelichting.

II. Door den Raad van State werd 20 Februari 1883 aan Zijne Majesteit advies uitgebracht, waarbij was gevoegd een afzonderlijk advies van den Staatsraad Mr. Heemskerk, dd. 21 Februari 1883.

III. Den 26 Mei 1884 deden de Ministers aan den Koning hun Rapport toekomen over het Advies van den Raad van State.

IV. Het ontwerp van wet werd, vergezeld van eene Memorie van Toelichting, onderteevend door alle Ministers, behalve die van Koloniën, bij Koninklijke Boodschap van 29 Mei 1884 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend. [Oorspr. Reg. Ontw. O.R.O.]

V. Door de Commissie van Rapporteurs van de Tweede Kamer (bestaande uit de heeren Mrs. de Ruiter Zijlker, des Amorie van der Hoeven [die echter bij de samenstelling van het Verslag opgehouden had lid der Kamer te zijn en het verslag mitsdien niet mede uitbracht], Beelaerts van Blokland, van der Kaay en van

Houten werd d.d. 12 Februari 1886 haar Verslag vastgesteld, hetwelk bevat:

- a. opmerkingen betreffende den vorm, waarin de afschaffing of de handhaving (gewijzigd of ongewijzigd) van een aantal wetten en deelen van wetten was voorgesteld;
- b. de uitkomst van het onderzoek van die artikelen, waarop de beslissing omtrent eene wijziging in den vorm van het ontwerp van geen invloed zou zijn;
- c. het Antwoord der Regeering op het sub a en b vermelde, met eene nota van wijzigingen;
- d. het Verslag over de aangebrachte wijzigingen met het antwoord der regeering daarop, waarbij een Gewijzigd Ontwerp [G.O.] was gevoegd en eene Bijlage, bevattende den tekst der artikelen, welke bij artt. 10 en 12 van het Gew. Ontwerp werden gehandhaafd;
- e. eene nota, d.d. 3 Maart 1886, door de Commissie aan de Regeering gezonden betreffende eenige punten, waaromtrent verschil van gevoelen was overgebleven, met het antwoord van den Minister van Justitie in een gehouden mondeling overleg.

Deze nota werd gevolgd door eene nota van wijzigingen, door de Regeering in het Gew. Ontwerp gebracht, met toelichting.

VI. In de Tweede Kamer der Staten-Generaal werden de openbare beraadslagingen gevoerd op 9, 10 en 11 Maart 1886 en in laatstgemelde zitting werd het ontwerp aangenomen met algemeene stemmen.

VII. Het Eindverslag der Commissie van Rapporteurs van de Eerste Kamer (bestaande uit de heeren Mrs. van Tienhoven, van Swinderen, Smitz en de Sitter) werd 10 April 1886 vastgesteld.

VIII. In de Eerste Kamer der Staten-Generaal werd op 13 April 1886 door den Minister van Justitie het Eindverslag der Commissie van Rapporteurs beantwoord, overigens geene beraadslaging gevoerd en het ontwerp met algemeene stemmen aangenomen.

IX. Door Z. M. den Koning op 15 April 1886 goedgekeurd, werd de wet geplaatst in het Staatsblad van 1886, onder n°. 64, luidende als volgt:

(Staatsblad n°. 64.) Wet van den 15den April 1886, houdende bepalingen, regelende het in werking treden van het bij de wet van 3 Maart 1881 (Staatsblad n°. 35) vastgestelde Wetboek van Strafrecht en den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving, alsmede om overeenstemming te brengen tusschen de bestaande wetten en het nieuwe wetboek.

WIJ WILLEM III, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz.*

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens art. 475 van het bij de wet van 3 Maart 1881 (*Staatsblad* n°. 35) vastgestelde „Wetboek van Strafrecht” het in werking treden van dat Wetboek bij de wet moet worden geregeld, terwijl het tevens noodzakelijk is zoowel om bepalingen vast te stellen omtrent den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving, als om overeenstemming te brengen tusschen de bestaande wetten en het nieuwe wetboek;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1.

De wetten van 10 Juni 1840 (*Staatsblad* n°. 20—26) zijn ingetrokken.

Art. 2.

Het bij de wet van 3 Maart 1881 (*Staatsblad* n°. 35) vastgestelde Wetboek van Strafrecht treedt in werking op den 1sten September 1886.

§ II.

Bepalingen, houdende afschaffing, handhaving of wijziging van wetten die thans in werking zijn.

Art. 3.

Op het in art. 2 vermelde tijdstip zijn afgeschaft:

a. Het Fransche Wetboek van Strafrecht (Code Pénal), voor zoover het thans nog hier te lande van kracht is;

b. het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 Januari 1814 (*Staatsblad* n°. 17), omtrent den boekhandel en den eigendom van letterkundige werken, voor zooverre dit besluit nog niet is afgeschaft;

c. de wetten van:

6 October 1791, concernant les biens et usages ruraux et la police rurale;

28 September 1816 (*Staatsblad* n°. 51), „tot vaststelling van straffen voor hen, die vreemde Mogendheden beleedigen”;

12 December 1817 (*Staatsblad* n°. 33), houdende straffen tegen degenen, die, niet aan den militairen rechtswang onderworpen, de desertie van het krijgsvolk begunstigen”;

20 November 1818 (*Staatsblad* n°. 39), houdende strafbepalingen om den slavenhandel te beteugelen”;

23 December 1824 (*Staatsblad* n°. 75), houdende daarstelling van nadere maatregelen tot wering en uitroeiing van den slavenhandel”;

16 Mei 1829 (*Staatsblad* n°. 34), „houdende aanvulling van eenige gapingen in het Wetboek van Strafrecht”;

19 Mei 1829 (*Staatsblad* n°. 35), „streckende om de vermenging van vergiftige of andere schadelijke zelfstandigheden in eet- en drinkwaren te beteugelen”;

1 Juni 1830 (*Staatsblad* n°. 15), „tot beteugeling van hoon en laster en andere vergrijpen tegen het openbaar gezag en de algemeene rust”;

24 April 1836 (*Staatsblad* n°. 13), „betrekkelijk de misdaden van valsche munt en muntschennis”;

10 Mei 1837 (*Staatsblad* n°. 21), „houdende tijdelijke aanvulling der bepalingen omtrent de enkele en bedriegelijke bankbreuk”;

3 Mei 1851 (*Staatsblad* n°. 44), „regelende de verjaring der straffen, uitgesproken wegens de misdrijven, vermeld in de wetten van 16 Mei 1829 (*Staatsblad* n°. 84) en 1 Juni 1830 (*Staatsblad* n°. 15)”;

28 Juni 1851 (*Staatsblad* n°. 68), „tot invoering van het stelsel van eenzame opsluiting ten aanzien van enkele op te leggen straffen”;

3 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 20), „regelende de gevolgen van door den militairen strafregter uitgesproken veroordeelingen bij later gepleegde misdaad of wanbedrijf”;

29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102), „houdende eenige veranderingen in de straffen op misdrijven gesteld”;

3 Juni 1859 (*Staatsblad* n°. 44), „houdende wijziging en aanvulling der wet van 12 December 1817 (*Staatsblad* n°. 33), met opzigt tot het koopen, in pand of bewaring nemen, of ontvangen van militaire kleedingstukken enz.”;

25 December 1860 (*Staatsblad* n°. 102), „houdende aanvulling van art. 10 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102), omtrent strafbare poging tot misdaad”;

22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 29), „houdende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken”;

17 September 1870 (*Staatsblad* n°. 162), „tot afschaffing der doodstraf”. De artt. 2 en 7 dezer wet blijven van kracht;

24 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 84), tot wijziging van art. 7 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102), „houdende eenige veranderingen in de straffen op misdrijven gesteld”;

12 April 1872 (*Staatsblad* n°. 23), „houdende bedreiging van straf tegen de vernieling en de onbruikbaarmaking van schepen en andere vaartuigen door andere dan de in artt. 434 en 435 van het Wetboek van Strafrecht genoemde middelen”;

12 April 1872 (*Staatsblad* n°. 24), „tot vervanging van de artt. 414, 415 en 416 van het Wetboek van Strafrecht door andere bepalingen”;

31 December 1875 (*Staatsblad* n°. 255), „tot toepasselijkverklaring van art. 55 van het Wetboek van Strafrecht, voor zooveel de aansprakelijkheid voor de gerechtskosten betreft op hen, die wegens ééne en dezelfde overtreding veroordeeld worden”;

d. de strafbepalingen alsmede alle bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld, welke in andere dan de onder *a*, *b* en *c* genoemde wetten voorkomen, voor zoover die wetten vóór 1 Maart 1886 zijn in werking getreden en de bedoelde bepalingen niet in deze wet worden gehandhaafd.

Disciplinaire voorschriften worden niet als bepalingen beschouwd, onder letter *d* bedoeld.

Art. 4.

Op het in art. 2 vermelde tijdstip zijn mede afgeschaft:

1°. het avis du Conseil d'Etat van $\frac{28 \text{ October}}{20 \text{ November}}$ 1806 sur la compétence en matière de délits commis à bord des vaisseaux neutres dans les ports et rades de France;

2°. de wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 103), houdende „uitbreiding van de regtsmagt der kantonregters in strafzaken”.

Art. 5.

De bepalingen krachtens welke de Regeering vreemdelingen, wegens bedelarij of landlooperij veroordeeld, over de grenzen doet leiden, blijven van kracht.

Art. 6.

Blijven van kracht de bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld alsmede de strafbepalingen, welke voorkomen in verdragen met buitenlandsche Mogendheden.

Feiten, bij deze verdragen strafbaar gesteld, worden, voor zoover deze strafbaarstelling niet geschiedt door toepasselijkverklaring van het nationale recht, beschouwd als overtredingen.

Art. 7.

Blijven van kracht de bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld alsmede de strafbepalingen, welke voorkomen in wetten rakende zaken van Rijksbelastingen, met uitzondering van het tweede lid van art. 9, het vierde lid van art. 13 en art. 27 der wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178) „omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken”.

Het maximum der daarin bepaalde gevangenisstraffen wordt met de helft verminderd. De minima van het Wetboek van Strafrecht zijn toepasselijk zoowel voor die straffen als voor de geldboeten, welke volgens de tegenwoordige belastingwetten, bij het bestaan van verzachtende omstandigheden, voor vermindering vatbaar zijn.

De in zake van Rijksbelastingen thans geldende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten en gerechtskosten blijven van kracht.

Gevangenisstraf tot verhaal van geldboete of gerechtskosten of van beide wordt vervangen door hechtenis van gelijken duur doch den tijd van één jaar niet overschrijdende. Het algemeen minimum van het Wetboek van Strafrecht is ook voor deze hechtenis van toepassing.

Lijfswang tot verhaal van geldboete of gerechtskosten blijft bestaan in de gevallen waarin hij thans kan worden toegepast.

De lijfswang zal bij gebleken onvermogen nimmer den duur van zes maanden te boven gaan, behoudens hervatting indien de veroordeelde later in staat geraakt om het door hem verschuldigde te voldoen.

Ook bij in- of vervoer van goederen in strijd met de Rijksbelastingwetten door kinderen beneden den leeftijd van tien, of, indien niet blijkt, dat door hen met oordeel des onderscheids is gehandeld, beneden den leeftijd van zestien jaren, kan de rechter, in het tweede lid van de artt. 38 en 39 van het Wetboek van Strafrecht aangevozen, op vordering van het bestuur der belastingen, de verbeurdverklaring der aangehaalde goederen uitspreken.¹

De feiten, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, worden beschouwd als misdrijven, behalve voor de toepassing van art. 62 eerste lid van het Wetboek van Strafrecht.

Art. 8.

Artikel 26 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt gelezen:

„Wanneer de opschudding op de terechtzitting van eene arrondissements-regtbank, een gerechtshof of den Hoogen Raad vergezeld is geweest van beledigingen of bedreigingen jegens de regters of de regterlijke ambtenaren, welke het kenmerk van misdrijf dragen,

¹ [Het voorlaatste lid van artikel 7 is ingetrokken bij Hoofdstuk V der wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 68).]

zullen de daders dadelijk op dezelfde terechtzitting, zonder eenige dagvaarding, kunnen worden terechtgesteld en, nadat de feiten tot klaarheid gebragt zijn, na verhoor van het openbaar ministerie kunnen worden veroordeeld."

In het *tweede* lid van art. 13 der wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der justitie worden de woorden: „een bevel van dagvaarding in persoon”, vervangen door: „regtsingang zonder bevel van gevangenneming of gevangenhouding”.

Art. 10 van de wet van 15 Januari 1886 (*Staatsblad* n°. 5) ondergaat de volgende wijzigingen:

In het onder dat artikel voorkomende art. 88 worden de woorden: „of de in de artt. 390, 1°., 391” vervangen door: „of de in de artt. 390, 1°., 391, 1°.”;

aan de tweede zinsnede van het tweede lid van het onder voormeld art. 10 voorkomende art. 123*d* wordt toegevoegd: „en indien het van die bevoegdheid gebruik gemaakt heeft, tot de beslissing daarover, mits binnen den daarvoor gestelden tijd gegeven”;

aan voormeld art. 10 wordt toegevoegd:

In art. 105 worden de woorden „den cipler” vervangen door „het hoofd”.

Art. 12 van laatstgemelde wet ondergaat de volgende wijziging:

In het tweede lid van het onder dat artikel voorkomende art. 221*v* vervallen de slotwoorden: „en over de verwijzing in de kosten, door de beleedigde partij gemaakt”.

Art. 20 van laatstgemelde wet ondergaat de volgende wijzigingen:

Het eerste lid van het onder dat artikel voorkomende art. 320 wordt gelezen:

„Zoodra de procureur-generaal voldoende aanwijzing heeft gekregen van een gepleegd misdrijf, als bij art. 315 bedoeld en van den persoon, die zich daaraan heeft schuldig gemaakt en hij het verlenen van regtsingang noodig oordeelt, biedt hij de stukken met zijne daartoe strekkende vordering aan den hoogen raad aan.”

Het laatste lid van het onder voormeld art. 20 voorkomende art. 325 vervalt.

Art. 9.

De militaire strafwetten en de bepalingen van militair strafrecht, in andere wetten voorkomende, blijven van kracht, behoudens de hieronder volgende wijzigingen.

Ieder feit, strafbaar volgens die wetten en bepalingen, wordt, voor zoover het niet als disciplinair vergrijp te beschouwen is, beschouwd als misdrijf.

In art. 7 der wet van 17 September 1870 (*Staatsblad* n°. 162), „tot afschaffing der doodstraf”, worden de woorden „tuchthuisstraf van vijf tot vijf en twintig jaren” vervangen door: „militaire gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren”; en de woorden: „kruiwagenstraf van vijf tot vijftien jaren” door: „militaire gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren”.

De wetten van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191 en n°. 193), tot „wijziging van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te lande” en tot „wijziging van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te water”, ondergaan de navolgende wijzigingen:

Het *eerste* lid van art. 2, in beide wetten, wordt vervangen door de navolgende bepaling:

„Bij veroordeeling tot eene gevangenisstraf van drie jaren of meer spreekt de militaire regter tevens de in art. 11 vermelde vervallenverklaring uit.”

In het *tweede* lid van art. 2, in beide wetten, worden de woorden „Bij veroordeeling tot eene der andere straffen van het gemeene regt” vervangen door: „Bij veroordeeling tot gevangenisstraf van minder dan drie jaren”.

In het *tweede* lid van art. 3, in beide wetten, wordt het woord „gevangenisstraf” vervangen door: „hechtenis”.

Art. 4, B, 1°., in beide wetten, vervalt.

Het *tweede* en *derde* lid van art. 5, in beide wetten, vervallen.

Het *eerste* en *tweede* lid van art. 7, in beide wetten, worden gelezen:

„De militaire gevangenisstraf bestaat in opsluiting in eene strafgevangenis.

Haar duur is ten minste één dag en, behoudens de gevallen waarin zij de straf van den strop vervangt en die van strafverhooging ter

zake van samenloop van misdrijven, ten hoogste vijftien achtereenvolgende jaren.

Bij strafverhooging ter zake van samenloop van misdrijven is zij ten hoogste twintig achtereenvolgende jaren."

In het *derde* en *vierde* lid van art. 7, in beide wetten, wordt het woord „vijf” vervangen door: „drie”.

In het *vierde* lid van art. 7, in beide wetten, worden de woorden: „spreekt... uit”, vervangen door: „kan... uitspreken”.

Het *vijfde* en *zesde* lid van art. 7, in beide wetten, worden gelezen:

„Op deze militaire gevangenisstraf zijn toepasselijk de regelen, in het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht voor de gevangenisstraf geschreven.”

Art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en het *eerste*, *vierde* en *vijfde* lid van art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) worden gelezen:

„De straf van militaire detentie bestaat in opsluiting in een huis van bewaring, of, zoo de gelegenheid ontbreekt daarvan gebruik te maken, in een huis van provoost, voor den tijd van ten minste één dag en ten hoogste twee achtereenvolgende jaren, behoudens het geval van strafverhooging ter zake van samenloop van misdrijven, in welk geval haar duur ten hoogste twee jaren en acht maanden is.

Op de militaire detentie zijn toepasselijk de regelen, in het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht voor de hechtenis geschreven.

Het verzoek van den veroordeelde om de detentie in afzondering te ondergaan wordt alleen toegestaan zoo daartoe gelegenheid bestaat.”

In het *derde* lid van art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) vervallen de woorden: „of zelfs de verdere uitvoering geschorst”.

In het *derde* lid van art. 13 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en in het *tweede* lid van art. 13 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) worden de woorden „militaire detentie of tot correctioneële gevangenisstraf, wanneer” vervangen door: „militaire detentie, tot militaire gevangenisstraf, of tot gevangenisstraf, beide van minder dan drie jaren, voor zoover de regter niet tevens de in art. 12 vermelde ontzegging heeft uitgesproken en”.

Het *eerste* lid van art. 15 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad*

n°. 191) en van art. 16 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) wordt gelezen:

„Wanneer een militair tot militaire gevangenisstraf of tot gevangenisstraf zonder de in art. 12 vermelde ontzegging, tot hechtenis of tot militaire detentie is veroordeeld geweest, wordt de tijd zijner opsluiting, ook der preventieve, niet als diensttijd medegerekend.”

In het *eerste* lid van art. 16 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en van art. 17 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) worden de woorden „wanneer tegen het voltooid misdrijf de doodstraf met eerloosverklaring of de tuchthuisstraf is bedreigd” vervangen door: „wanneer op het voltooid misdrijf door het Crimineel Wetboek de doodstraf met den strop werd gesteld”.

In het *tweede* lid van laatstgemelde beide artikelen worden de woorden „tuchthuisstraf van vijf tot twintig jaren” vervangen door: „militaire gevangenisstraf van ten hoogste dertien jaren”.

Het *eerste* lid van art. 17 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en van art. 18 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) vervalt. Aan deze artikelen wordt als nieuw lid toegevoegd de navolgende bepaling:

„De betrekkelijke zwaarte van ongelijksoortige militaire hoofdstraffen wordt bepaald door de volgorde van art. 4; die van burgerlijke en militaire straffen door deze volgorde: doodstraf, gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf, militaire detentie, hechtenis, geldboete, met dien verstande, dat de voorrang der gevangenisstraf boven de militaire gevangenisstraf en der militaire detentie boven de hechtenis eerst bij gelijke maxima der gestelde straffen in aanmerking komt.”

Art. 18 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en art. 19 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) worden vervangen door de volgende bepaling:

„Het regt tot strafvordering wegens militaire misdrijven vervalt door verjaring:

1°. in zes jaren voor de misdrijven waarop militaire detentie of militaire gevangenisstraf van niet meer dan drie jaren is gesteld met uitzondering van het misdrijf van desertie;

2°. in achttien jaren voor de misdrijven waarop in het Crimineel Wetboek de doodstraf met den strop werd gesteld;

3°. in twaalf jaren voor het misdrijf van desertie en alle andere misdrijven niet in n°. 1 en 2 bedoeld".

In het eerste lid van art. 19 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191) en in het tweede lid van art. 20 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) worden de woorden „met eerloosverklaring" vervangen door: „met de in art. 11 vermelde vervallenverklaring".

In de beide voormelde artikelen en de door deze gewijzigde artikelen van de Crimineele Wetboeken te water en te lande vervallen de *minima* van den duur der militaire gevangenisstraf en der militaire detentie.

De *maxima* van den duur der militaire gevangenisstraf krachtens een der beide artikelen en de door deze gewijzigde artikelen van de Crimineele Wetboeken te water en te lande op te leggen, worden verminderd: bijaldien meer dan tien jaren kon worden opgelegd, met vijf jaren; bijaldien tien jaren of minder kon worden opgelegd, tot de helft.

Art. 21 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 193) vervalt.

Art. 10.

De volgende strafbepalingen en bepalingen omtrent onderwerpen in de eerste acht Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld blijven, behoudens de in deze wet vermelde wijzigingen, van kracht.

1°. Art. 12 van de publicatie van 24 Februari 1806, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt, art. 7 van Titel XXVIII en, voorzoover het hertogdom Limburg betreft, de artt. 42, 43 en 44 van Titel XXVII van de Ordonnance des eaux et forêts du mois d'Août 1669;

de woorden, voorkomende in het eerste lid van art. 12 voormeld „te verdeelen" tot en met de woorden „waar de contra-ventie is geschied" alsmede de woorden in het tweede lid van dit artikel „op dubbel gewin" vervallen;

De in artt. 7 en 42, tweede lid, bepaalde geldboeten van 500 livres worden vervangen door geldboeten van ten hoogste honderd gulden. Overtreding van art. 42, eerste lid, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden. De in art. 44 bepaalde straf „d'être punis comme usurpateurs" wordt vervangen door eene geldboete van ten hoogste honderd gulden;

2°. de artt. 1 en 5 van de wet¹ van 22 Juli 1814 (*Staatsblad* n°. 86), houdende „verbod van alle vreemde of particuliere loterijen”;

in het tweede lid van art. 1 worden de woorden „van een honderd zilveren dukatons” vervangen door: „van ten hoogste een honderd gulden”;

3°. de artt. 6 en 7 van de wet van 1 Maart 1815 (*Staatsblad* n°. 21), houdende „voorschriften ter viering der dagen aan den openbaren Christelijken Godsdienst toegewijd”;

4°. de artt. 9, 27, 36, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 70 en 71 van de wet² van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17), houdende „oprigting van schutterijen over de geheele uitgestrektheid des Rijks”;

in art. 4 wordt na het woord „straf” ingevoegd: „of tot eene gevangenisstraf van een jaar of langer”;

in art. 60 vervallen de woorden „misdaden of”;

5°. art. 22 van de wet van 9 Oct. 1841 (*Staatsblad* n°. 42) betrekkelijk de rechtsmagt der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen;

Aan dit artikel wordt als tweede lid toegevoegd:

„De opbrengst der boeten bij schikking opgelegd, komt ten bate van het waterschap”;

6°. de artt. 5, 20, 24, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 48, 53, 55, 56, 57, 64, 66 en 69 van de wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* n°. 20) op „het Notarisambt”, gewijzigd bij de wet van 6 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 29) en bij die van 26 April 1876 (*Staatsblad* n°. 85);

van art. 51 dezer wet vervalt het 1ste lid en in het tweede lid, gewijzigd bij art. 7 der wet van 6 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 29), vervallen het woord „correctionele” en de woorden: „met uitzondering van de gevangenisstraf die de geldboete vervangt”;

in art. 54 worden de woorden: „correctionele zaken” vervangen door: „strafzaken ter kennisneming van de arrondissements-regtbank”, en de woorden: „van den 23sten en” door: „van den 8sten Titel, eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht en van den”;

7°. art. 13 van de wet van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 37),

¹ [In het aan de Tweede Kamer aangeboden ontwerp der *Novelle* van het Wetboek van Strafrecht wordt in een nieuw artikel 457 *bis* alsnog eene straf voorgedragen tegen de overtreding van art. 5.]

² [Genoemd art. 71 is aangevuld bij de wet van 16 December 1886, *Staatsblad* n°. 218.]

houdende „vaststelling eener algemeene bepaling en van den eersten Titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken”;

in art. 19 dezer wet worden de woorden „als eene correctionele zaak” vervangen door: „als eene strafzaak ter kennisneming van de arrondissements-regtbank”; en de woorden „van den 23sten en” door: „van den achtsten Titel, eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht en van den”;

8°. art. 7 der wet van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 38), houdende „vaststelling van den tweeden Titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken”;

9°. de artt. 25 en 26 van de wet van 12 April 1850 (*Staatsblad* n°. 15), tot „vaststelling van het briefport en tot regeling der gelegenheden van de brievenposterij”, gewijzigd bij de wet van 5 Juli 1855 (*Staatsblad* n°. 61), en de artt. 27 en 28 van eerste melde wet¹;

in het eerste lid van art. 25 vermeld vervallen de woorden: „of wel, in geval van wanbetaling, op straf eener gevangenis van drie tot zeven dagen in het eerste en van zeven tot veertien dagen in het tweede geval”;

10°. de artt. 9, 12 en 13 van de wet van 10 September 1853 (*Staatsblad* n°. 102), tot „regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen”;

11°. de artt. 45, 57 en 58 van de wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128), houdende „bepalingen betreffende het bouwen, planten en het maken van andere werken binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat”;

in de eerste zinsnede van art. 57 vervallen de woorden: „of, bij wanbetaling, met gevangenis van een tot drie dagen, met inachtneming van het bepaalde bij het tweede lid van art. 14”;

in de tweede zinsnede van art. 57 vervallen de woorden: „of, bij wanbetaling, met gevangenis van drie tot zeven dagen, mede met inachtneming van het bepaalde bij het tweede lid van art. 14”;

12°. de artt. 11, eerste lid, en 12, eerste en tweede lid, van de

¹ [De hier aangehaalde Wetten van 1850 en 1855 zijn vervallen en vervangen door de wet van 15 April 1891, *Staatsblad* no. 87.]

wet van 28 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 100), tot „regeling van het armbestuur”, gewijzigd door de wet van 1 Juni 1870 (*Staatsblad* n°. 85);

13°. art. 23 van de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 82), tot „regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering” voor zooveel betreft de verwijzing naar de artt. 16, 18, 20 en 21;

in voormeld artikel worden de woorden: „gulden en” vervangen door: „gulden of” en vervallen de woorden: „gezamenlijk of afzonderlijk”;

14°. de artt. 20, 40, 41, 42, 44 en 45 van de wet¹ van 13 Juni 1857 (*Staatsblad* n°. 87), tot „regeling der jagt en visscherij”;

aan art. 14 wordt een nieuwe littera *f* toegevoegd, luidende: „personen die tot eene gevangenisstraf van drie jaar of langer zijn veroordeeld, indien nog geen vijf jaren zijn verlopen na het ondergaan der straf”;

in art. 39, tweede lid, worden de woorden „de gevallen en op de wijze, in artt. 51 en 52” vervangen door: „in het geval en op de wijze in art. 74 van het Wetboek van Strafrecht”;

in den aanhef van de artt. 41 en 42 worden de woorden „met of zonder” vervangen door „of”;

de artt. 43 en 58 vervallen;

in art. 47, derde lid, worden de woorden „is art. 22 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) van toepassing” vervangen door: „is het onder art. 12 der wet van 15 Januari 1886 (*Staatsblad* n°. 5) voorkomende art. 22^{lee} van toepassing”;

15°. art. 11 van de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 93), houdende „bepalingen op de loodsdienst voor zeeschepen”, art. 8 van de wet van 30 December 1865 (*Staatsblad* n°. 173), tot „regeling van het loods- en bakenwezen op eenige wateren en stroomen”, en art. 2 van de wet van 22 December 1867 (*Staatsblad* n°. 158), houdende „aanvulling der regeling van het loods- en bakenwezen op eenige wateren en stroomen”²;

¹ [De straffen, in de artikelen 40, 41 en 42 bepaald, zijn voor zooveel betreft artikel 10, gewijzigd bij de wet van 14 April 1886 (*Staatsblad* n°. 61). — En van art. 45 is alinea *c* aangevuld bij de wet van 18 Juli 1896, *Staatsblad* n°. 105.]

² [De aangehaalde wetten van 1865 en 1867 zijn vervallen krachtens de wet van 30 April 1895, *Staatsblad* n°. 71.]

art. 12 der wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 98) vervalt;

16°. art. 23 van de wet van 1 Juni 1861 (*Staatsblad* n°. 53), houdende „bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers”, gewijzigd bij de wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 124);

17°. de artt. 141, 183, 184 en 187 aanhef en 1°. en 2°. van de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), „betrekkelijk de nationale militee”, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 April 1884 (*Staatsblad* n°. 70);

in art. 24, 1ste lid, wordt tusschen „weldadigheid” en „en” gevoegd: „van Rijkswerkinrichtingen”;

in art. 24, 2de lid, wordt het woord „misdrijf” vervangen door „strafbaar feit”;

aan art. 55 wordt een nieuw nummer toegevoegd, luidende: „3°. die tot eene gevangenisstraf van één jaar of langer onherroepelijk is veroordeeld”;

in art. 56, n°. 2, wordt het woord „wanbedrijf” vervangen door: „een strafbaar feit”;

in art. 181¹, 1ste lid, wordt het woord „misdrijven” vervangen door: „strafbare feiten”;

in de artt. 56, 1ste en 2de, en 181, 2de lid, wordt het woord „hechtenis” vervangen door: „verzekerde bewaring”;

in art. 184¹ vervallen de woorden: „te zamen of afzonderlijk” en wordt het woord „en” vervangen door: „of”;

18°. het eerste en tweede lid van art. 19² van de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60), regelende „de uitoefening der geneeskunst”, aangevuld door de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 65);

in voormeld tweede lid worden de woorden „en daarenboven” vervangen door „of”;

19°. art. 31, eerste en tweede lid³, en art. 32, eerste, tweede en derde lid, van de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61), regelende „de uitoefening der artseneijbereidkunst”,

¹ [Bij de wetten van 20 April 1895 (*Staatsblad* n°. 72) en 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170) zijn o. m. de artikelen 181 en 184 gewijzigd.]

² [Art. 19 werd nader gewijzigd bij de »Gezondheidswet” van 1901 (*Staatsblad* n^o .).]

³ [Ook dit artikel 31 werd gewijzigd bij de in de vorige noot aangehaalde »Gezondheidswet”.]

HET WETBOEK VAN STRAFRECHT. Art. 10.

in het eerste lid van art. 31 wordt achter de woorden „dezer wet” gevoegd: „behalve die van art. 1, die van art. 12, tweede lid, voor zoover afschriften door regterlijke of geneeskundige ambtenaren gevraagd worden, die van art. 19 en die van art. 25” en in het tweede lid van voormeld artikel worden de woorden „en daarenboven” vervangen door „of”;

in het derde lid van art. 32 worden de woorden „en kan hem daarenboven” vervangen door „of” en vervallen de woorden: „worden opgelegd”;

20°. art. 41¹ en het tweede lid van art. 44 van de wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 188), houdende „bepalingen betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, en de transporten en leverantiën voor 's Konings legers of vestingen gevorderd”, gewijzigd bij de wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 58);

in de artt. 42, 2de lid, en 44, 2de lid van eerstgemelde wet worden de woorden „misdrijf” en „misdrijven” vervangen door: „strafbaar feit” en „strafbare feiten”;

21°. art. 3 van de wet van 6 April 1869 (*Staatsblad* n°. 39), houdende „intrekking der wetten van 29 Floréal jaar X en 7 Ventôse jaar XII (Vervoer van vrachten op de landwegen)”;

22°. art. 28 aanhef en n°. 1, artt. 29 tot en met 35 van de wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 96), betreffende „de maten, gewigten, weegwerktuigen² en gasmeters”;

in den aanhef van art. 28 wordt het woord „en” vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

in art. 34 worden de woorden „constateeren eener overtreding of van een zwaarder misdrijf” vervangen door: „constateeren van een strafbaar feit”;

23°. art. 40, aanhef en 1°. en 2°., art. 41, aanhef en n°s. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 en 11, art. 42 en art. 43, aanhef en n°s. 2, 3, 4 en 7 van de wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65), tot „vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten”;

¹ [Dit artikel is gewijzigd bij de wet van 10 Mei 1890, *Staatsblad* n°. 83.]

² [De ijk der weegwerktuigen is afgeschaft bij de wet van 11 Juli 1882, *Staatsblad* n°. 91.]

in art. 30 wordt het woord „misdrijven” vervangen door: „feiten”;

in art. 42 worden de woorden „het 3de lid van art. 27 van het Burgerlijk Wetboek” vervangen door: „artikel 466 van het Wetboek van Strafrecht”;

in den aanhef van art. 40 wordt het woord „en”, waar dit de tweede maal voorkomt, en in den aanhef van de artt. 41 en 43 wordt dat woord vervangen door „of”, en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

24°. de artt. 19 en 20 van de wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 96), betreffende „de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag”;

25°. art. 24, aanhef en litt. *a*, *e* en *h*, artt. 26 en 27 van de wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 97), regelende „het toezigt op het gebruik van stoomtoestellen”¹;

in de artt. 26 en 29 wordt het woord „misdrijven” vervangen door: „strafbare feiten”;

in de litt. *a* en *h* van art. 24 worden de woorden „twee honderd” vervangen door: „drie honderd” en het woord „en” door „of”, en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

26°. de artt. 35, 36, 37, 38, 39, 1ste en 2de lid van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), tot „regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezigt en de veeartsenijkundige politie”, aangevuld en gewijzigd door de wetten van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 94), 8 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 115) en 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 123);

in art. 27, 2de lid, van eerstgemelde wet wordt het woord „misdrijven” vervangen door: „strafbare feiten”;

Art. 35, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Belemmering of verhindering van hetgeen geschiedt tot uitvoering van deze wet of van Onze krachtens de artt. 15, 31 en 34 te geven voorschriften, het geheel of gedeeltelijk opgraven van begraven vee, vleesch, beenderen of overblijfselen daarvan, het vervoer van een of meer der in art. 29 bedoelde voorwer-

¹ [Deze wet is vervangen door die van 15 April 1896 *Staatsblad* n°. 69.]

pen, in strijd met dat artikel, of met den algemeenen maatregel van inwendig bestuur in art. 34 bedoeld, naar of uit het in een afgesloten kring gelegen terrein; het opzettelijk in verdachten toestand brengen of doen brengen van vee; het zonder voorafgaande ontsmetting van kleederen verlaten van dat terrein, overtreding der artt. 14, 21 en 32 dezer wet, en van hetgeen door Ons krachtens de artt. 15, 31 en 34 wordt vastgesteld, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste vijf honderd gulden”;

in art. 3, 2de lid, van de wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 94), wordt het woord „misdrijf” vervangen door: „strafbaar feit”;

27°. art. 30, aanhef en n°s 2 en 3, en art. 31, aanhef en n°. 2 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 184), tot „voorziening tegen besmettelijke ziekten”, aangevuld en gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188) en 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36);

in art. 19 van eerstgemelde wet wordt achter het woord „gevangenissen” ingevoegd: „van Rijksopvoedingsgestichten, van Rijkswerkkinrigtingen”;

in den aanhef van de artt. 30 en 31 van eerstgemelde wet wordt het woord „en” vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

28°. art. 12, 2de en 3de lid van de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 98), tot „regeling van de uitoefening der veeartsenijkunst”, gewijzigd door de wet van 4 April 1875 (*Staatsblad* n°. 37);

in het voormeld tweede lid vervallen de woorden: „en weigering door de veeartsen om den districts-veearts in hunne woning toe te laten”;

in voormeld derde lid worden de woorden „en daarenboven” vervangen door „of”;

29°. art. 4 van de wet 19 September 1874 (*Staatsblad* n°. 130), houdende „maatregelen tot het tegengaan van overmatigen arbeid en verwaarloozing van kinderen”¹;

in het eerste lid van voormeld artikel wordt het woord „en”

¹ [Deze wet is vervallen door de wet van 5 Mei 1889, *Staatsblad* n°. 48.]

vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

30°. de artt. 53, 54, tweede lid, van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), tot „regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen”¹, art. 56, aanhef en 2de lid, met uitzondering der strafbaarstelling van het niet voldoen aan een krachtens art. 22 gegeven bevel of verbod; art. 56, 3de en 4de lid; artt. 58 en 63 dier wet;

in het eerste lid van art. 63 wordt het woord „honderd” vervangen door „twee honderd” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

in art. 71 wordt het woord „misdrijven” vervangen door „strafbare feiten”;

31°. art. 22², met uitzondering van het voorlaatste lid, en art. 29, voor zooveel betreft de toepasselijkverklaring van art. 22, van de wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), tot „regeling van het toezigt bij het oprigten van inrigtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken”;

in art. 22, laatste lid, wordt het woord „wanbedrijven” vervangen door: „strafbare feiten”;

in het eerste lid van voormeld art. 22 vervallen sub *a* en *b* de woorden „te zamen of afzonderlijk” en wordt het woord „en”, sub *a* waar het de eerste maal en sub *b* waar het de tweede maal voorkomt, vervangen door: „of”;

32°. art. 6, met uitzondering van het 5de lid, art. 7, 2de lid van de wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110), tot „vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid” en art. 8 dezer wet doch alleen voor zoover het de strafbaarstelling betreft van het verzuim der kennisgeving bedoeld bij art. 1;

in voormeld art. 8 wordt het woord „en” waar het de derde maal voorkomt, vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”.

33°. art. 2 van de wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 113) betrekkelijk „het nemen van maatregelen tegen overbrenging van den Colorado-kever”;

¹ [Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1900, *Staatsblad* n°. 118.]

² [Art. 23 der Hinderwet werd gewijzigd bij de wet van 1901, *Staatsblad* n°. .]

in de 1ste alinea van voormeld artikel vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk” en wordt het woord „en” vervangen door „of”;

34°. de artt. 65 en 102, eerste lid, van de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), tot „regeling van het hooger onderwijs”, gewijzigd bij de wetten van 7 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 33), van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 107), van 15 Juni 1883 (*Staatsblad* n°. 75) en van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 141);

35°. art. 9, tweede lid, van de wet van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 117), houdende „regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de uitoefening dier kunst”;

36°. art. 2, 2de en 3de lid, van de wet van 28 Juni 1867 (*Staatsblad* n°. 150), houdende „maatregelen tegen het gevaar, hetwelk door den in-, door- en vervoer van vergiftige stoffen kan ontstaan”;

in art. 2, 2de en 3de lid, wordt het woord „misdrijf” en „misdrijven” vervangen door: „strafbaar feit” en „strafbare feiten”;

in art. 2, 2de lid, wordt het woord „en” vervangen door „of” en vervallen de woorden „gezamenlijk of afzonderlijk”;

37°. art. 22, met uitzondering van het laatste lid, van de wet van 17 November 1876 (*Staatsblad* n°. 227), tot „regeling der coöperatieve vereenigingen”;

38°. art. 19 van de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* no. 35), tot „wering van besmetting door uit zee aankomende schepen”;

in art. 19 wordt het woord „en”, waar dit de tweede maal voorkomt, vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”;

39°. art. 10 van de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* no. 43), tot „vervanging der koperen door bronzen pasmunt”;

40°. art. 9, 1ste lid, van de wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), tot „regeling van het lager onderwijs”, gewijzigd door de wetten van 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 2) en 11 Juli 1884 (*Staatsblad* no. 123);¹

in het eerste lid van art. 9 vervallen de woorden: „zonder

¹ [En later nog gewijzigd door de wet van 8 December 1889, *Staatsblad* n°. 175.]

daartoe bevoegd te zijn lager onderwijs geeft of", wordt het woord „en", waar dit de tweede maal voorkomt, vervangen door „of" en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk";

art. 10b der eerstgenoemde wet wordt gelezen: „tot eene der straffen omschreven in art. 28 n°. 4 en 5 van het Wetboek van Strafrecht";

41°. art. 9, met uitzondering van het voorlaatste lid, van de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 67), betreffende „de openbare middelen van vervoer, met uitzondering der spoorwegdiensten";

42°. art. 6 van de wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 89), tot „bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt";

in het tweede lid van voormeld artikel worden de woorden: „sinds de schuldige krachtens dezelfde strafbepaling werd veroordeeld" vervangen door: „sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van hetzelfde artikel dezer wet onherroepelijk is geworden";

43°. de artt. 14, 15, 16, 17¹ en 18 van de wet van 21 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 76), houdende „bepalingen omtrent de zeevisscherijen", aangevuld bij de wet van 7 October 1884 (*Staatsblad* n°. 211);

44°. de artt. 16, 17, aanhef en n°. 2, 18, 23 en 27 van de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), houdende „wettelijke bepalingen tot regeling van den kleinhandel in sterken drank en tot be- teugeling van openbare dronkenschap", gewijzigd bij de wetten van 23 April 1884 (*Staatsblad* n°. 54) en 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78);

n°. 4 van art. 3 wordt gelezen: „Wanneer de verzoeker binnen de laatste twee jaren tweemaal wegens overtreding van eene strafbepaling dezer wet, met uitzondering van die van art. 23, of wegens een der feiten omschreven in art. 184, voor het geval het feit betrekking heeft op een bevel of eene vordering, krachtens deze wet of de bij deze wet bedoelde plaatselijke verordeningen gedaan, of in de artt. 252, 426, 453 en 454 van het Wetboek van Strafrecht onherroepelijk is veroordeeld of wanneer hij van de uitoefening van zijn beroep is ontzet, zoolang die ontzetting voortduurt";

¹ [Dit artikel 17 is ingetrokken bij de wet van 14 Juni 1890, *Staatsblad* n°. 95.]

in art. 18 worden de woorden: „artikel 19” vervangen door: „art. 252, 2°. en 3°. van het Wetboek van Strafrecht”;

45°. de artt. 6, 7 en 8 van de wet [van] 7 December 1883 (*Staatsblad* n°. 202), „ter uitvoering van de op 6 Mei 1882 te 's Gravenhage gesloten internationale overeenkomst tot regeling van de politie op de visscherij in de Noordzee buiten de territoriale wateren”;

46°. de artt. 86, aanhef en 3°., 37, met uitzondering van het laatste lid, en 38 van de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), tot „regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen”;

het 2de en 3de lid van art. 18 worden vervangen door de navolgende bepaling: „Ingeval de rechter oordeelende in strafzaken, met toepassing van het 2de lid van art. 37 van het Wetboek van Strafrecht, heeft bevolen, dat iemand in een krankzinnigengesticht zal worden geplaatst, geschiedt de opneming van zoodanigen persoon tegen overlegging van een uittreksel uit de onherroepelijk geworden uitspraak, die de plaatsing beveelt”;

47°. de artt. 14, 15 en 19 van de wet van 28 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 142), tot „regeling der Staatsloterij”;

in het tweede lid van de voormelde artikelen worden de woorden „sedert de schuldige wegens dergelijk feit onherroepelijk is veroordeeld” vervangen door „sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens dergelijk feit onherroepelijk is geworden”.

Art. II.

De feiten in het vorig artikel bedoeld, worden beschouwd als overtredingen. Zij worden als zoodanig berecht voor zoover niet in de bijzondere wet uitdrukkelijk het tegendeel bepaald is.

De in de wetten in het vorig artikel bedoeld met name genoemde poging blijft als zelfstandige overtreding strafbaar.

De op in het vorig artikel bedoelde feiten gestelde gevangenisstraf wordt vervangen door hechtenis met een maximum van gelijken duur doch den tijd van een jaar niet overschrijdende en met een minimum van één dag.

Het minimum der geldboete wordt gesteld op of verminderd tot vijftig cents.

Wanneer op herhaling van overtreding zwaardere straf is gesteld, zonder vermelding van eenig tijdvak, binnen hetwelk die herhaling

moet hebben plaats gehad, is die bepaling slechts dan van kracht wanneer tijdens het plegen van de overtreding nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert de vroegere veroordeeling van den schuldige onherroepelijk is geworden of de op de overtreding gestelde geldboete vrijwillig is betaald.

Waar een andere aanvangstijd van den termijn voor de herhaling vastgesteld, is bepaald, wordt de in het vorige lid bedoelde tijd van aanvang daarvoor in de plaats gesteld.

Art. 12.

Blijven van kracht:

1°. art. 39, 3de lid, van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), tot „regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie”, aangevuld door de wetten van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 94), 8 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 115) en 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 123);

in voormeld artikel worden de woorden: „De artt. 142 en 143 van het Strafwetboek, het laatste in verband met art. 5 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102), zijn toepasselijk op” vervangen door. „Wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaar”;

2°. art. 17 van de wet van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 142), tot „regeling der Staatsloterij”.

De feiten in dit artikel bedoeld, worden beschouwd als misdrijven.

Art. 13.

De bij bijzondere wetten en verordeningen verleende bevoegdheid tot het opsporen van strafbare feiten blijft gehandhaafd, ook zooover tegen die feiten thans in het Wetboek van Strafrecht is voorzien.

Art. 14.

In art. 10 der wet van 30 April 1815 (*Staatsblad* n°. 33) „houdende instelling van de Militaire Willemsorde” en in art. 12 der wet van 29 September 1815 (*Staatsblad* n°. 47) „houdende instelling van de orde van den Nederlandschen Leeuw”, worden de woorden: „een onteerend vonnis” vervangen door: „eene onherroepelijke veroordeeling tot gevangenisstraf van drie jaren of tot zwaardere straf”.

Art. 15.¹

In art. 27 der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) „betreffende de burgerlijke pensioenen”, laatstelijk gewijzigd bij die van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64), in art. 71 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 127) „tot regeling der militaire pensioenen bij de zee-magt”, art. 70 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) „tot regeling der militaire pensioenen bij de landmagt”, art. 43 der wet van 24 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 92) „betreffende het verleen van pensioen aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden”, en art. 21 der wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 94), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1876 (*Staatsblad* n°. 92), „betreffende het verleen van pensioenen en onderstand aan schippers, loodsen, loodskweekelingen en hulploodsen bij de loodsdienst voor zeeschepen”, worden de woorden „lijf- of onteerende” vervangen door: „gevangenisstraf van drie jaren of zwaardere”, en de woorden „tot op de rehabilitatie” of „tot aan de rehabilitatie” door: „gedurende een door den regter bij het vonnis te bepalen tijd”.

Art. 16.

Art. 28 van de wet van 7 Mei 1856 (*Staatsblad* n°. 32) „houdende bepalingen omtrent de huishouding en tucht op de koopvaardij-schepen” wordt gelezen:

„Bij de monstering worden de artt. 5—9, 17, 20, 21, 23, 24 en 26 dezer wet en de artt. 391—401, 406 en 408 Wetboek van Strafrecht aan de schepelingen voorgelezen.”

Art. 17.

Art. 7 van de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), gewijzigd door de wetten van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 143) en van 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87) „houdende regeling van het middelbaar onderwijs”, vervalt.

Art. 8, eerste lid *b*, van eerstgenoemde wet wordt gelezen: „tot eene der straffen omschreven in art. 28, n°s. 4 en 5, van het Wetboek van Strafrecht”.

¹ De in dit artikel aangehaalde wet op de burgerlijke pensioenen is vervangen door de wet van 9 Mei 1890 *Stb.* n°. 78 en de verder aangehaalde artt. der militaire pensioenwetten zijn geheel gewijzigd bij de wet van 9 April 1897, *Stb.* n°. 83.]

Art. 18.

De wet van 6 April 1875 (*Staatsblad* n°. 66) „tot regeling der algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van de uitlevering van vreemdelingen, verdragen met vreemde Mogendheden kunnen worden gesloten”, blijft van kracht, behoudens de navolgende wijzigingen.

De navolgende nummers van art. 2 dier wet worden gelezen als volgt:

1°. *a.* aanslag, ondernomen met het oogmerk om den Koning, de regerende Koningin, den Regent of een ander hoofd van een bevrienden Staat van het leven of de vrijheid te berooven of tot regeren ongeschikt te maken;

b. aanslag op het leven of de vrijheid van de niet-regerende Vorstin, van den Troonopvolger of van een lid van het Vorstelijk Huis;

2°. doodslag of moord, kinderdoodslag of kindermoord;

3°. bedreigingen strafbaar gesteld bij het tweede lid van art. 285 van het Wetboek van Strafrecht;

4°. het opzettelijk veroorzaken van de afdriving of den dood der vrucht van eene vrouw door haar zelve of door anderen;

5°. mishandeling die zwaar lichamelijk letsel of den dood ten gevolge heeft, mishandeling met voorbedachten rade of zware mishandeling;

6°. verkrachting of een der misdrijven tegen de zeden strafbaar gesteld bij de artt. 243 tot en met 247 van het Wetboek van Strafrecht;

7°. koppelarij;

11°. het namaken of vervalschen, met het in art. 208 van het Wetboek van Strafrecht omschreven oogmerk, van muntspeciën of muntpapier of het opzettelijk in omloop brengen van valsche of vervalschte muntspeciën of muntpapier;

12. valscheid in zegels en merken strafbaar gesteld bij de artikelen 216 en 217 van het Wetboek van Strafrecht;

13°. valscheid in geschriften, strafbaar gesteld bij de artt. 225 tot en met 227 van het Wetboek van Strafrecht, benevens het in voorraad hebben of invoeren van biljetten eener krachtens wettige verordeningen van den Staat opgerigte circulatiebank, waarvan de valscheid of vervalsching den dader toen hij ze ontving bekend was, met het oogmerk om ze als echt en onvervalscht uit te geven;

14°. meined;

15°. omkoopung van ambtenaren strafbaar gesteld bij de artt. 178, 363 en 364 van het Wetboek van Strafrecht, knevelarij, verduistering door ambtenaren of daarmede gelijk gestelden ;

16°. brandstichting in de in art. 157 en art. 328 van het Wetboek van Strafrecht strafbaar gestelde gevallen ;

17°. opzettelijke en wederregtelijke vernieling van een gebouw strafbaar gesteld bij art. 352 van het Wetboek van Strafrecht of van een gebouw of getimmerte in de in art. 170 van voormeld Wetboek strafbaar gestelde gevallen ;

18°. openlijk geweld met vereenigde krachten tegen personen of goederen, omschreven in art. 141 van het Wetboek van Strafrecht ;

19°. het in de art. 168 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde gevallen opzettelijk en wederregtelijk doen zinken of stranden, vernielen, onbruikbaar maken of beschadigen van vaartuigen ;

25°. verduistering.

In de artikelen 6 en 7 wordt het woord „misdrijf” vervangen door: „strafbaar feit” en in artikel 10 het woord „hechtenis” door: „verzekerde bewaring”.

§ III.

Bepalingen omtrent overtredingen van Algemeene Maatregelen van inwendig bestuur, van Provinciale verordeningen, reglementaire voorschriften, van gemeenteverordeningen en van politieverordeningen of keuren van waterschappen.

Art. 19.

Blijven van kracht, voor zoover betreft feiten waartegen in eenige andere wet niet is voorzien, de bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld, alsmede de strafbepalingen, bij eenige bijzondere wet vastgesteld ten opzichte van overtreding van eenigen algemeen maatregel van inwendig bestuur tot uitvoering dier wet uitgevaardigd.

Art. 11 dezer wet is daarbij van toepassing.

De bepalingen voorkomende in de wetten bedoeld in het eerste lid van dit artikel omtrent solidariteit bij veroordeeling tot boete, voor-

ziening in geval van wanbetaling van boete, bestemming van boete en van verbeurdverklaarde, niet vernietigde of onbruikbaar gemaakte voorwerpen, verval van het recht van strafvordering door transactie of door vrijwillige betaling van het maximum der boete, alsmede omtrent verzachtende omstandigheden blijven of zijn ingetrokken.

In art. 2, 1ste lid, van de wet van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 150), houdende „maatregelen tegen het gevaar, hetwelk door den in-, door- en vervoer van vergiftige stoffen kan ontstaan”, wordt het woord „en” vervangen door „of” en vervallen de woorden „te zamen of afzonderlijk”.

In art. 3 van de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80) „houdende buitengewone maatregelen tot afwendig van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen” en in art. 6 van de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 81) „houdende nadere bepalingen omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere licht ontvlambare of ontplofbare stoffen” worden de woorden „sedert de schuldige wegens hetzelfde feit onherroepelijk is veroordeeld” vervangen door: „sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijk feit onherroepelijk is geworden”.

Art. 20.

Waar in de thans bestaande wetten het geven van nadere voorschriften aan algemeene maatregelen van inwendig bestuur is overgelaten, zonder bepaling van straf tegen de overtreding van voorschriften bij die algemeene maatregelen van inwendig bestuur gegeven, zal die overtreding gestraft worden met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Art. 21.

Hij die het reglement betrekkelijk de ontginning van steenkolenmijnen, behoorende bij Ons besluit van 28 Juni 1877 (*Staatsblad* n°. 155), overtreedt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Art. 22.

Onverminderd de bepalingen van de drie voorgaande artikelen blijft

art. 1 van de wet van 6 Maart 1818 (*Staatsblad* n°. 12) tot den 1sten September 1888¹ van kracht.

In voormeld artikel worden de woorden: „met eene boete van ten minste tien en ten hoogste honderd gulden, of eene gevangenis van ten minste één en ten langste veertien dagen, of met boete en gevangenis te zamen, mits binnen de evengenoemde beperkingen respectievelijk begrepen zijnde” vervangen door: „met hechtenis van een tot veertien dagen of geldboete van vijftig cents tot honderd gulden”.

Art. 23.

Art. 74 der wet van 6 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 39), regelende „de zamenstelling en magt van de Provinciale Staten” blijft van kracht.

Art. 1 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 86) „tot herziening der wet van 6 Maart 1818 (*Staatsblad* n°. 12) omtrent de straffen tegen overtreders van algemeene verordeningen, enz.” blijft van kracht.

In het *eerste* lid van voormeld artikel worden de woorden „geldboete van één tot vijf en zeventig gulden en gevangenisstraf van een tot zeven dagen, te zamen of afzonderlijk” vervangen door: „hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden”.

Aan voormeld artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„De duur der vervangende hechtenis is in geval het maximum der bepaalde boete zestig gulden te boven gaat, ten hoogste twaalf dagen.”

Art. 24.

Art. 47 van de wet van 29 Juni 1851 (*Staats* n°. 85), regelende „de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen”, blijft van kracht.

De artt. 161-165 van voormelde wet worden vervangen door de twee navolgende bepalingen:

Art. 161. „De raad kan op overtreding zijner verordeningen, voor zooveel daartegen niet bij eene wet, eenen algemeenen maatregel

¹ [Deze termijn is bij herhaling verlengd, doch het laatst bij de wet van 10 Augustus 1892 (*Stb.* n°. 181) tot 1 September 1893, met welk tijdstip alzoo de werking van art. 22 van rechtswege ophield.]

van inwendig bestuur of eene provinciale verordening is voorzien, hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden stellen, alsmede verbeurdverklaring van de voorwerpen door middel van de overtreding verkregen of waarmede de overtreding is gepleegd, voor zoover zij den veroordeelde toebehooren."

Art. 162. „Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden of daarvoor vrijwillig de geldboete is betaald, kan de regter geldboete of hechtenis tot het dubbel van het voor elk gesteld maximum uitspreken."

Art. 25.

De artt. 271, 272, 274-282 der in het vorig artikel bedoelde wet blijven van kracht.

Art. 273 van voormelde wet wordt gelezen: „Voor de strafbaarheid der in art. 271 bedoelde poging en medepligtigheid gelden de eischen, in de artt. 45 en 48 van het Wetboek van Strafrecht voor strafbare poging tot en medepligtigheid aan misdrijf gesteld."

In de artt. 272, 274, 275 en 277 van voormelde wet wordt het woord „misdrijven" vervangen door: „overtredingen".

In de artt. 274 en 275 van voormelde wet worden de woorden „de artikelen 270 en" vervangen door: „artikel".

Art. 26.¹

De artt. 1 tot 5 der wet van 12 Juli 1855 (*Staatsblad* n°. 102) „tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen" worden vervangen door de twee volgende bepalingen:

Art. 1. „De besturen van waterschappen kunnen op overtreding der keuren of verordeningen van politie, door hen krachtens de hun toegekende of tot hiertoe wettig uitgeoefende bevoegdheid gemaakt of te maken, en van daarmede gelijkstaande voorschriften, voor zooveel daartegen niet bij eene wet of wettelijke verordening is voorzien, hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden stellen."

¹ [Dit artikel is met de artikelen 1 tot 6 der wet van 12 Juli 1855 (*Stb.* n°. 102) vervallen krachtens art. 20 der wet van 20 Juli 1895 (*Stb.* n°. 189).]

Art. 2. „Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden of daarvoor vrijwillig de geldboete is betaald, kan de regter geldboete of hechtenis tot het dubbel van het gesteld maximum uitspreken.”

Art. 27.

In de bestaande provinciale, gemeente- of waterschapsverordeningen, reglementen, reglementaire voorschriften of keuren wordt de gevangenisstraf vervangen door hechtenis, het minimum der hechtenis op één dag en dat der geldboete op vijftig cents gesteld.

Wanneer gevangenisstraf en geldboete te zamen of afzonderlijk op het feit zijn gesteld, kan de rechter slechts één van beide opleggen.

Behoudens het bij dit artikel bepaalde blijft art. 3 van de wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 86) van kracht.

Art. 28.

De strafbare feiten, bedoeld in de artt. 20—27, worden beschouwd als overtredingen.

§ IV.

Algemeene bepaling omtrent herhaling van strafbare feiten.

Art. 29.

De bepalingen van het Wetboek van Strafrecht omtrent strafverzwaring, in geval van herhaling van strafbare feiten, worden toegepast ook indien de vroegere veroordeeling wegens soortgelijk feit of de vrijwillige betaling van de boete onder de heerschappij der oude wetgeving plaats had, zelfs wanneer in die wetgeving aan het eerste feit eene andere qualificatie werd gegeven.

§ V.

Bepalingen betreffende strafbare feiten vóór 1 September 1886 gepleegd en op of na dien dag te berechten.

Art. 30.

Ter bepaling van de bevoegdheid van den rechter en de wijze van rechtspleging, wordt uitsluitend de wetgeving toegepast in werking op het tijdstip waarop rechtsingang werd verleend of, voor de eerste maal, rauwelijks voor de openbare terechtzitting gedagvaard.

Art. 31.

In alle zaken waarin vóór 1 September 1886 reeds, al ware het bij verstek, een eindvonnis gewezen is, worden, ook na verzet of na gebruik van het middel van hooger beroep of van cassatie, uitsluitend de oude strafrechtelijke bepalingen toegepast.

Indien daarentegen wegens een feit vóór 1 September 1886 gepleegd eerst op of na dien dag het eerste eindvonnis gewezen wordt, gelden de bepalingen der vijftien volgende artikelen en van art. 48.

Art. 32.

Indien in de oude wetgeving levenslange tuchthuisstraf is gesteld, treedt daarvoor levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren in de plaats.

Art. 33.

Indien in de oude wetgeving vijf tot vijf en twintigjarige tuchthuisstraf is gesteld, treedt daarvoor gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren in de plaats.

Art. 34.

Indien in de oude wetgeving vijf tot twintigjarige tuchthuisstraf is gesteld, treedt daarvoor gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren in de plaats.

Art. 35.

Indien in de oude wetgeving vijf tot vijftienjarige tuchthuisstraf of deportatie is gesteld, treedt daarvoor gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren in de plaats.

Art. 36.

Indien in de oude wetgeving vijf tot tienjarige tuchthuisstraf is gesteld, treedt daarvoor gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren in de plaats.

Art. 37.

Indien in de oude wetgeving verbanning is gesteld, treedt daarvoor gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en zes maanden in de plaats.

Art. 38.

In de gevallen in de artt. 32—37 bedoeld is de rechter bevoegd, ontzetting uit te spreken van de in art. 28, n°. 1, 2, 3 en 4 van het Wetboek van Strafrecht vermelde rechten, benevens van voogdij en curateele over eigen kinderen, voor den duur in artikel 31 van dat Wetboek aangewezen.

Art. 39.

Indien in de oude wetgeving correctioneele gevangenisstraf is gesteld, treedt daarvoor in de plaats gevangenisstraf waarvan het maximum wordt verminderd tot de helft.

Art. 40.

Indien naar de oude wetgeving ontzetting had kunnen worden uitgesproken van al de in art. 8 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) vermelde rechten, treedt daarvoor 's rechters bevoegdheid tot ontzetting van de in art. 28, n°. 1, 2, 3 en 4 van het Wetboek van Strafrecht vermelde rechten, benevens van voogdij en curateele over eigen kinderen, in de plaats.

Art. 41.

Indien naar de oude wetgeving ontzetting had kunnen worden uitgesproken van sommige der in art. 8 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) vermelde rechten, kan die ontzetting slechts plaats hebben in zoover die rechten ook in art. 28 van het Wetboek van Strafrecht vermeld zijn.

Het laatste lid van voormeld art. 8 blijft buiten toepassing.

Art. 42.

Indien in de oude wetgeving politiegevangenisstraf is gesteld, treedt daarvoor hechtenis van gelijken duur in de plaats.

Art. 43.

Ten aanzien van het minimum der gevangenisstraf, hechtenis en geldboete, gelden de bepalingen der artt. 10, 18 en 23 van het Wetboek van Strafrecht.

Art. 44.

Indien de strafbepalingen der nieuwe wetgeving voor den schuldige minder ongunstig mochten zijn dan die van de oude wetgeving na

de verwisseling in de artt. 32—37, 39 en 42 dezer wet voorgeschreven, worden alleen de bepalingen der nieuwe wetgeving toegepast.

Alleen de maxima der gestelde straffen worden in vergelijking gebracht.

Bij cumulatieve of alternatieve strafbedreiging worden alleen de zwaarste straffen in vergelijking gebracht.

Bijkomende straffen worden niet in vergelijking gebracht.

Voor zooveel geldboeten betreft, wordt alleen het bedrag der boeten, niet de duur der subsidiaire gevangenisstraf of hechtenis in vergelijking gebracht.

Art. 45.

Opzending van bedelaars of landloopers naar een bedelaarsgesticht of werkhuis, kan slechts worden gelast voor zoover krachtens de nieuwe wetgeving veroordeeling tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting zou kunnen worden uitgesproken.

De opzending is in geen geval verplichtend.

Art. 46.

Indien hetzij naar de oude, hetzij naar de nieuwe wetgeving, het feit alleen op klachte vervolgbaar is, wordt de strafvordering niet ontvankelijk verklaard tenzij de klacht is gedaan.

De in art. 66 van het Wetboek van Strafrecht vastgestelde termijn vangt aan op den dag in art. 2 dezer wet bedoeld.

Ten aanzien van klachten vóór dien dag ingediend vangt op dien dag de termijn aan bedoeld in art. 67 van het Wetboek van Strafrecht.

Art. 47.

De artt. 63—67 der wet van 28 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 100) „tot regeling van het armbestuur”, gewijzigd bij de wet van 1 Juni 1870 (*Staatsblad* n°. 85), blijven gelden voor hen wier overbrenging krachtens rechterlijk vonnis, gewezen vóór het in werking treden van deze wet, zal zijn geschied, zoolang zij in zoodanig gesticht verblijven.

De in het eerste lid vermelde artikelen zijn afgeschaft zoodra de laatste landlooper of bedelaar uit de bedelaarsgestichten is ontslagen.

Art. 48.

Alle bepalingen in het Wetboek van Strafrecht gemaakt, betrekkelijk den ingang, de wijze en de kosten van tenuitvoerlegging van

straffen, daaronder begrepen de bepalingen betrekkelijk de bestemming van boete en van verbeurdverklaarde voorwerpen en de straffen die, bij gebreke van voldoening aan de rechterlijke uitspraak, daarvoor in de plaats treden, zijn toepasselijk.

§ VI.

Bepaling omtrent straffen vóór 1 September 1886 opgelegd.

Art. 49.

Art. 35 van het Wetboek van Strafrecht is niet van toepassing op straffen, die ten uitvoer worden gelegd krachtens vonnissen vóór 1 September 1886 gewezen.

Slotbepaling.

Art. 50.¹

Deze wet treedt in werking te gelijk met het Wetboek van Strafrecht met uitzondering van art. 27, dat in werking treedt op den dag waarop deze wet in het *Staatsblad* wordt afgekondigd.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's Gravenhage, den 15^{den} April 1886.

(get.) WILLEM.

<i>De Minister van Justitie,</i>	<i>De Minister van Marine,</i>
(get.) DU TOUR VAN BELLINGHAME.	(get.) W. GERICKE.
<i>De Minister van Buitenlandsche Zaken,</i>	<i>De Minister van Waterstaat,</i>
(get.) v. KARNEBEEK.	<i>Handel en Nijverheid,</i>
<i>De Minister van Financiën,</i>	(get.) VAN DEN BERGH.
(get.) BLOEM.	<i>De Minister van Staat,</i>
<i>De Minister van Oorlog,</i>	<i>Minister van Binnenlandsche Zaken,</i>
(get.) WEITZEL.	(get.) HEEMSKERK.

¹ Dit artikel werd bij de wet van 19 April 1886 (*Staatsblad* n°. 92) gewijzigd, zoodat het luidde:

»Deze wet treedt in werking op den 1sten September 1886.»

AANWIJZING VAN EENIGE VERKORTINGEN ENZ.

O. R. O. = Oorspronkelijk Regeeringsontwerp, zie hiervoor bl. 7 sub IV.

(N.B. Dit ontwerp week — ten gevolge van de opmerkingen, in 's Raads advies voorkomende, — in verschillende opzichten af van het wetsontwerp, dat bij den Raad van State werd aanhangig gemaakt. Vandaar dat de nummers van artikelen, die in het advies van den Raad van State worden aangehaald, meermalen niet strooken met die van het **O. R. O.**)

G. O. = Gewijzigd Ontwerp, zie hiervoor bl. 8, sub V, d.

N. v. W. = Nota van Wijzigingen.

Waar artikelen van wetboek of wet worden aangeduid of nevens die van ontwerpen worden genoemd, zijn zij met vette oijfers gedrukt, ter aanwijzing dat zij aldus zijn vastgesteld en in het *Staatsblad* voorkomen.

De letters, voorkomende achter Verslag der Tweede Kamer, Antwoord der Regeering of Nota van Wijzigingen duiden aan welk gedeelte van Verslag of Antwoord of welke Nota van Wijz. wordt bedoeld, naar de in het Overzicht van de Geschiedenis dezer wet sub V, hiervoor bl. 8, gemaakte splitsing.

Bij verwijzing naar andere gedeelten van deze geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht, worden steeds deel en bladzijde van den t w e e d e n druk aangehaald.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

STREKKING, INHOUD EN OMVANG.

Advies van den Raad van State.

Krachtens Uwer Majesteits machtiging hebben de gezamenlijke Ministers, bij schrijven van 25 November 1882, Ministerie van Justitie, afdeling 2^a, n°. 81, bij den Raad van State de overweging aanhangig gemaakt van een ontwerp van wet tot regeling van de invoering van het Wetboek van Strafrecht en den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving.

De algemeene slotbepaling van genoemd Wetboek (art. 475) schrijft voor, dat het in werking treden van dit Wetboek nader bij de wet moet worden geregeld. Het tegenwoordig ontwerp strekt om aan dat voorschrift te voldoen. Het is blijkens het opschrift bestemd om te regelen: ten eerste de invoering van het Wetboek, ten tweede den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving. Maar het ontwerp bepaalt zich daartoe niet. Het heeft nog eene derde strekking, namelijk de bestaande wetgeving met het Strafwetboek en in het bijzonder met het daarin aangenomen strafstelsel in overeenstemming te brengen, en de tweede paragraaf, aan dat doel gewijd, is zeker niet de minst omvangrijke.

Tot behoorlijke vervulling van dat gedeelte zijner taak beweegt het ontwerp zich over het geheele gebied onzer wetgeving om overal na te gaan, welke strafrechtelijke bepalingen kunnen blijven bestaan, welke als niet strookende met het stelsel van het nieuwe Strafwetboek behooren te worden ingetrokken of veranderd.

Voor al dit gedeelte van het ontwerp heeft eenen langdurigen en nauwgezeten arbeid gevorderd, en de Raad van State erkent gaarne, dat aan het werk veel zorg is besteed en geene moeite is gespaard om volledigheid te bereiken.

Overtuigd van het groote belang, dat het hier geldt: het verkrijgen van zekerheid en harmonie in onze strafwetgeving, heeft de Raad van

State ook van zijne zijde gemeend de meeste aandacht aan het onderzoek van dit ontwerp te moeten wijden en in het bijzonder te moeten nagaan, of op de voorgestelde wijze werkelijk verkregen zal worden die zekerheid, die beoogd wordt.

De juiste bedoeling van de voorgestelde bepalingen wordt in de belangrijke Memorie van Toelichting duidelijk en volledig verklaard en verdedigd. De Raad van State werd daardoor in de gelegenheid gesteld zich een oordeel over het voorgedragene te vormen; maar hij mag toch niet ontveinzen, dat zijn omslachtig onderzoek zeer had kunnen zijn vergemakkelijkt, indien nevens de toelichting eene nota ware overgelegd, houdende opgave, welke wetten door de voorgestelde bepalingen geheel zullen worden afgeschaft, welke artikelen uit de in stand blijvende wetten zullen vervallen, welke zullen worden gewijzigd, en hoe die laatste na de wijziging zullen luiden. Menige twijfeling, die bij de toepassing van de voorgedragen beginselen op bijzondere wetten of bepaalde artikelen is gerezen en zelfs bij aandachtige overweging van de Memorie van Toelichting niet altijd volkomen kon worden opgelost, ware dan voorkomen.

Ook mag het eene voor elk, die het ontwerp zal lezen, bijna onmisbare verbetering geacht worden, dat nevens de dagteekening en het nummer van het *Staatsblad* van al de vermelde wetten tevens het opschrift moge worden opgegeven, waardoor haar inhoud wordt aangeduid.

In de Memorie van Toelichting wordt er op gewezen, dat tegenwoordig en de harmonie tusschen straf- en andere wetten en de rechtszekerheid veel te wenschen overlaten; dat tusschen de bepalingen van den verouderden Franschen Code Pénal en de nationale wetgeving, uit andere beginselen en behoeften voortgesproten, de vereischte overeenstemming wordt gemist, en dat de invoering van het nieuwe Strafwetboek den toestand niet verbeteren, maar veeleer verergeren zou, zoo zij plaats vond, zonder dat men, dat Wetboek voor oogen, de geheele overige Nederlandsche wetgeving had nagegaan en het verband tusschen Wetboek en speciale wetten overeenkomstig de eischen van rechtszekerheid en harmonie had vastgesteld en geregeld.

[Wat hier volgt, is onder de volgende rubriek opgenomen.]

Eene andere aanmerking van algemeene strekking is, dat het ontwerp zich niet altijd houdt binnen de grenzen van zijn onderwerp. Dit geldt voornamelijk de § 4, houdende aanvulling van eenige leemten in de wetgeving, maar toch ook eenige andere artikelen (bij voorbeeld art. 14 n°. 13, art. 18), waar de ontwerper van de gelegenheid gebruik maakt om, onafhankelijk van hetgeen vereischt wordt om overeenstemming tusschen de speciale wet en het Wetboek van Strafrecht te brengen, in de bestaande wet verbeteringen voor te dragen.

De Raad van State meent zich hier bepaald tegen te moeten verklaren. Juist in eene wet, zóó moeilijk en lastig als de nu in behandeling zijnde, acht hij het een volstrekt vereischte zich streng tot haar onderwerp te bepalen. Wijkt men daarvan af, dan geeft men aanleiding, dat de aandacht, in plaats van zich onverdeeld te wijden aan de verwezenlijking der harmonie en rechtszekerheid, die men beoogt, afdwale over onderwerpen daaraan vreemd. Waar toch het ontwerp eene wijziging voorstelt, waarin de ontwerper eene verbetering ziet, zullen de Staten-Generaal die wijziging ter toetse brengen en wellicht beweren, dat de verande-

ring geene verbetering zou wezen. Op die wijze zou zich eene discussie over de gewijzigde bepaling kunnen ontspannen, die de aandacht afleidde van de eenige vraag, die aan de orde is: Hoe brengt men harmonie en zekerheid in onze strafwetgeving?

Vooral de aanvulling van leemten, waartoe § 4 moet dienen, is hier niet op hare plaats.

Het is ook niet duidelijk, waarom het raadzaam zou kunnen zijn een aantal voorschriften betreffende het gebruik of de veiligheid van wegen en trekpaden langs bevaarbare rivieren, betreffende de overzetveren of de beplanting langs de openbare wegen, die tot hiertoe altijd zonder penale sanctie zijn gebleven, nu op eens daarvan te voorzien, en zulks niettegenstaande vele dier voorschriften, als niet met onzen landaard strookende of niet in onze toestanden passende, sedert lang niet meer worden nageleefd.

Blijven de Ministers bij hun denkbeeld dan zullen ongetwijfeld de Staten-Generaal eene nauwkeurige opgaaf vragen van al die voorschriften deze onderwerpen betreffende, die zij oordeelen dat alsnog van kracht zijn: eene opgaaf zeker niet zeer gemakkelijk te leveren. Maar daarenboven zal met volle recht mogen worden gevorderd, dat ten aanzien van elk dier voorschriften worde aangetoond, dat de onderzinking geleerd heeft, dat het onvermijdelijk is het thans te stellen onder de hoede eener strafbepaling, die het altijd heeft gemist.

Behoeft het betoog, dat eene discussie over deze punten en omslachtig dreigt te worden en vreemd is aan het terrein van dit ontwerp?

Om binnen dat terrein te blijven late men alle gedachten aan verbetering en aanvulling van leemten varen, en bepale er zich toe de in de voorschriften omtrent bedoelde onderwerpen thans bestaande strafbepalingen te vervangen door straffen in het nieuwe strafstelsel passende, met intrekking van alle afwijkingen van de bepalingen der acht eerste titels van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht, die in die voorschriften mochten worden aangetroffen.

Rapport aan den Koning.

[Hetgeen in het rapport aan het hier volgende voorafgaat, komt voor in de volgende rubriek.]

Met een andere aanmerking van algemeene strekking, namelijk, dat het ontwerp zich niet altijd houdt binnen de grenzen van zijn ontwerp, hebben de ondergeteekenden zich volkomen kunnen vereenigen. Vandaar dat onder anderen de geheele paragraaf, houdende aanvulling van leemten in de bestaande wetgeving, in het ontwerp, dat hierbij aan Uwe Majesteit wordt aangeboden, niet voorkomt.

Verbeteringen in de bestaande wetgeving, onafhankelijk van hetgeen vereischt wordt om overeenstemming te brengen tusschen de speciale wet en het Wetboek van Strafrecht, komen in het ontwerp evenmin meer voor, zoodat de ondergeteekenden gerust durven te verzekeren, dat men zich thans, geheel in overeenstemming met het advies van den Raad van State, tot het strikt noodzakelijke heeft bepaald.

Memorie van Toelichting.

Onder de »wettelijke regeling» van het in werking treden van het Wetboek van Strafrecht, door zijne slotbepaling gevorderd, zijn, uit

den aard der zaak, behalve de vereischte invoerings- en overgangsbepalingen, begrepen al die wettelijke voorzieningen welke noodig zijn, zal tusschen de beginselen en regelen van het wetboek en de overige deelen onzer wetgeving de vereischte harmonie bestaan en tevens rechtszekerheid heerschen.

Onder de heerschappij van den Code Pénal laten — het is algemeen bekend — en de harmonie tusschen straf- en andere wetten en de rechtszekerheid ontzaglijk veel te wenschen over. Tusschen de bepalingen van den verouderden franschen Code Pénal en de nationale wetgeving uit andere beginselen en behoeften voortgesproten, werd, en in toenemende mate, de vereischte overeenstemming gemist. En rechtszekerheid kan niet gewaarborgd zijn zoolang naast het algemeen strafwetboek tallooze strafbepalingen blijven bestaan, niet weinige van twijfelachtige geldigheid, in honderde wetten of daarmede gelijkstaande verordeningen, waarvan de oudste tot 1669 opklimt, verstrooid.

Door de invoering van het nieuwe strafwetboek zou de toestand niet verbeteren, maar integendeel verergeren, zoo zij plaats vond zonder dat men, dat wetboek voor oogen, de geheele overige Nederlandsche wetgeving had nagegaan. Men denke, om slechts iets te noemen, aan de toepassing, in tal van wetten gemaakt van het thans vervallende onderscheid tusschen *crimineel* en *correctioneel*, aan de gevolgen bijna op elk gebied onzer wetgeving verbonden aan de veroordeeling tot oenteerende straf. Of, wil men andere voorbeelden, men denke aan het beginsel der nieuwe strafwetgeving om wegens *wetsdelicten* (*overtredingen*) ten hoogste *hechtenis* te bedreigen; aan de afschaffing zoowel van de *speciale minima* als van de verzachtende omstandigheden in verband met de soms vrij hooge minima in sommige speciale wetten en de in deze voorkomende verwijzing naar het voortaan niet meer geldende art. 463 Code Pénal; niet het minst aan het wegvallen van art. 484 Code Pénal in verband met den inhoud van art. 91 van het nieuwe strafwetboek, welk laatste artikel nòch voor reeds bestaande nòch voor toekomstige speciale strafwetten of verordeningen de vereischte en bedoelde aanvullende kracht kan bezitten, tenzij — en daarvoor is het in deze invoeringswet de plaats — bepaald worde in hoever overtreding van die wetten of verordeningen als *misdrif* dan wel als *overtreding*, in den zin van het Wetboek van Strafrecht, te beschouwen is.

Ten einde het overzicht over den veelomvattenden inhoud van dit wetsontwerp gemakkelijk te maken, is het in §§ gesplitst.

In de *eerste* paragraaf treft men de algemeene, wil men liever, »inleidende» bepalingen aan, uit wier *aanneming* de noodzakelijkheid der regeling van alle verder behandelde onderwerpen voortvloeit.

In de *tweede* paragraaf, waarvan het leidend hoofdbeginsel beneden [zie volgende rubriek] breedvoerig zal worden toegelicht, heeft men trachten te vereenigen alle bepalingen noodig om, na de invoering van het Wetboek, te kunnen beslissen in hoever de op het tijdstip dier invoering *in werking zijnde* wetten zijn afgeschafte of, al of niet gewijzigd, naast het wetboek in werking *blijven*. Dat met het oog op twee hoofddoeleinden van dit wetsontwerp — rechtszekerheid en harmonie in de wetgeving — vooral deze § van gewicht is, behoeft nauwelijks te worden opgemerkt.

De *derde* § is, na de tweede, ongetwijfeld de gewichtigste van het ontwerp. Men heeft beproefd in tien of eigenlijk in negen (want art. 23 [21], al is het onmisbaar en alleen dáár op zijne plaats, heeft eene speciale beteekenis) artikelen de allergewichtigste onderwerpen in het opschrift dier § vermeld op zóódanige wijze te regelen dat ook op dit gebied èn harmonie met het systeem van het Strafwetboek èn, ook vooral, rechtszekerheid verkregen worde. Van den alouden strijd betreffende de algemeene maatregelen van inwendig bestuur wordt, — natuurlijk alleen voorzoo veel die strijd met het strafrecht in verband staat — de oplossing voorgesteld en aan de Regeering tot 1 Januari 1887 tijd gelaten om aan die algemeene maatregelen van inwendig bestuur, op wier overtreding de wet van 1818 dusver toepasselijk werd geacht en waarbij poenale sanctie niet kan worden ontbeerd — men denke b. v. aan kansalreglementen en aan de Koninklijke besluiten betreffende de tolgeden — door speciale wet èn wettelijken grondslag èn poenale sanctie te verzekeren.

Dat ook bepaaldelijk art. 29 [27] in 't belang èn van de rechtszekerheid èn van de harmonie der wetgeving wordt voorgesteld, zal wel nauwlijks behoeven te worden opgemerkt. Ook wat provinciale-, gemeente- en waterschapsverordeningen betreft, moge, ter gelegenheid van de invoering van het nieuwe Strafwetboek, de burger volledig vernemen voor welke feiten hij zich aan straf blootstelt.

De *vierde*, *vijfde* en *zesde* § § bevatten alle transitoire bepalingen, maar van zeer verschillende aard.

Terwijl de 5de § beteekenis behoudt zoolang *feiten* vóór Januari 1885 gepleegd, te *berechten* zijn en de § 6 zoolang vóór 1 Januari 1885 opgelegde *straffen* zijn te ondergaan, komt de 4de § in toepassing, zoolang er in Nederland personen zijn die, *vóór* bedoeld tijdstip veroordeeld, *na* bedoeld tijdstip, binnen het tijdperk voor de zoogenaamde verjaring der recidieve gesteld, *andermaal* misdoen.

Terwijl door deze opmerking de noodzakelijkheid om de drie bedoelde transitoire onderwerpen in *afzonderlijke* § § te behandelen, voldoende schijnt te zijn aangewezen, moet, in 't bijzonder ten aanzien van de *vijfde* § nog worden aangestipt, dat daar tevens (zie art. 32 [30]) wordt aangetroffen de door de wetsontwerpen tot wijziging van de wet op de rechterlijke organisatie en van het wetboek van Strafvordering vereischte overgangsbepaling.

Hoewel dergelijk transitoir voorschrift strikt genomen niet past onder het opschrift van *dit ontwerp*, in zoover daarin sprake is van den overgang van de oude tot de nieuwe *strafwetgeving* (bij welke uitdrukking uitsluitend aan het *materieel* strafrecht moet worden gedacht), zoo kan zij toch, als indirect door de »invoering van het wetboek van Strafrecht" noodzakelijk gemaakt, ook in dit ontwerp niet misplaatst geacht worden, terwijl eene vereeniging van alle transitoire voorschriften in eenzelfde ontwerp aanbeveling schijnt te verdienen.

Verslag der Tweede Kamer. d.

Ten slotte meent de Commissie de aandacht der Regeering te moeten vestigen:

1°. op art. 265, en in verband daarmee ook op art. 274, van het Burgerlijk Wetboek.

De wijziging die art. 241 van het Wetboek van Strafrecht heeft ondergaan [zie Dl. II bl. 282], maakt naar hare meening wijziging der genoemde artikelen wel niet volstrekt noodzakelijk, maar zou wellicht aanleiding kunnen geven om daaruit te doen vervallen wat niet meer zal kunnen voorkomen.

2°. op de wijziging van het Wetboek van Strafrecht door de aanneming van een amendement op art. 315, ten gevolge waarvan de daarin genoemde feiten strafbaar zullen zijn met gevangenisstraf of geldboete [zie Dl. II bl. 508]. Is de straf daardoor in betere verhouding gebracht tot die van art. 310, bij de behandeling van het amendement werd te recht opgemerkt, dat zekere wanverhouding zou ontstaan tot art. 314, 2de lid. Die wanverhouding zou wellicht het best kunnen verdwijnen door het tweede lid van art. 314 te doen vervallen en het maximum der gevangenisstraf in het eerste lid van dat artikel te stellen op twee maanden.

Antwoord der Regeering. d.

Ten slotte merkt de Regeering op:
1°. dat zij nader zal overwegen of de wijziging die art. 241 van het Wetboek van Strafrecht heeft ondergaan, eene nadere wijziging van het Burgerlijk Wetboek noodzakelijk maakt;

2°. dat het haar niet wenschelijk voorkomt thans terug te komen op beslissingen zeer kort geleden bij het tot stand komen der zoogenaamde novelle genomen.

Beraadslagingen in de Tweede Kamer.

(9 Maart 1886.)

[ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.]

De heer DE RANITZ: Eindelijk zijn wij genaderd aan den laatsten slagboom, die Nederland scheidt van de invoering van het nieuwe Strafwetboek. Is de geboorte van dat nieuwe Wetboek moeilijk geweest, en heeft ze meer dan tien jaren gevorderd, — sedert de wet in het *Stantsblad* is opgenomen, zijn vijf jaren besteed aan het brengen van overeenstemming tusschen de bestaande wetgeving en dat belangrijk deel van onze wetgeving, dat binnenkort in werking zal treden.

Het kan geen verwondering baren dat de invoering van het Strafwetboek eenige jaren heeft gevorderd, vooral bij de wijze waarop zij heeft plaats gehad. Men heeft die moeilijke taak zeer ruim en breed opgevat, en gemeend dat op het oogenblik van de inwerkingtreding volkomen harmonie moest bestaan tusschen de verschillende deelen van wetgeving, Rechterlijke Organisatie, Burgerlijk Recht, Rechtsvordering, Strafvordering, Consulaire wet en alle onderdeelen van strafrecht en straf bepalingen die in verschillende wetten voorkomen.

Inderdaad, het kan niemand verwonderen dat zulk eene omvangrijke en moeilijke taak vele jaren heeft geëischt.

Of het de beste weg is geweest die men hierbij bewandeld heeft, zal ik thans niet beoordeelen, omdat de Wetgevende Macht het zoo heeft gewild.

Reeds zijn onderscheidene wetboeken gewijzigd, en thans gaan wij over tot de taak om alle andere strafbepalingen met het Strafwetboek in overeenstemming te brengen.

In het voorbijgaan meen ik toch te mogen opmerken dat men zich in Duitschland

minder moeilijk heeft gemaakt, dat de invoeringswet van het Duitsche Strafwetboek slechts 8 korte artikelen telt en dientengevolge het wetboek zeer spoedig na de totstandkoming heeft kunnen worden ingevoerd.

Nu wensch ik, naar ik meen ook namens velen, een woord van hulde te brengen aan de Regeering voor de nauwgezette wijze, waarmede zij zich van hare taak heeft gekweten, voor den ijver en zorg daarbij aan den dag gelegd.

Het was inderdaad geen gemakkelijke zaak om de geheele wetgeving, ook al de bepalingen van strafrechtelijken aard, geheel te overzien en te midden van dien chaos van dikwijls tegenstrijdige bepalingen eenheid en overeenstemming te brengen.

Daartoe behoorden veel ijver, zorg en kennis, en ieder zal erkennen dat de stukken die van de Regeering uitgegaan zijn — en ik mag daarbij ook noemen het belangrijk advies van den Raad van State — daarvan alleszins de blijken dragen.

Ik wensch ook hulde te brengen aan de Commissie van Rapporteurs voor de zorg die zij aan de zaak heeft gewijd en gaarne erken ik dat zij er zich niet toe heeft bepaald de voordracht te beoordeelen, maar ook te verbeteren,

Omtrent een belangrijk punt bestond aanvankelijk enig verschil van opvatting. De Regeering had in eenigszins algemeene bewoordingen de strafwetten en strafbepalingen aangeduid die afgeschaft en gehandhaafd zouden worden.

De Commissie was van oordeel, dat dit aanleiding zou geven tot misvattingen en moeilijkheden, vooral voor den rechter die geroepen wordt de wet toe te passen, voor wien het wenschelijk is zekerheid te hebben, opdat hij wete waaraan hij zich heeft te houden.

Dat standpunt door de Commissie te recht ingenomen, heeft de Regeering tot het hare gemaakt, en nu worden in art. 3 met name genoemd de wetten die vervallen en daarentegen in art. 10 vermeld de strafbepalingen welke worden gehandhaafd.

Ik meen, dat daardoor inderdaad een groote dienst aan de magistratuur is bewezen. De toepassing van het Strafwetboek zal daardoor minder moeilijkheden opleveren, dan anders het geval zou geweest zijn.

Na de nauwkeurige wijze van behandelen en na het gemeen overleg met de Regeering zijn er zeer weinig punten van verschil overgebleven. Dit blijkt uit het laatste ons toegezonden stuk, waarbij de meeste amendementen van de Commissie worden overgenomen.

Ik zal bij deze algemeene beschouwingen weinig meer zeggen. Ik heb alleen het standpunt willen aanduiden, waarop naar mijne bescheiden meening de voordracht moet worden beoordeeld.

Ik zal niet in bijzonderheden treden omtrent veranderingen, die mochten worden voorgesteld; ik meen, dat de Kamer nu zeer voorzichtig moet zijn om geen wijzigingen te brengen in een wetsontwerp, dat met zooveel moeite is tot stand gebracht en dat de wijzigingen, die zouden kunnen worden aangebracht, zouden blijken van te ver ingrijpenden aard te zijn. Ik kan niet anders dan goedkeuren, dat zoowel het fiscaal recht als het militair recht in deze voordracht grootendeels onaangetast zijn gebleven. Ik meen dat, wanneer men zich beweegt op een terrein, dat zoo geheel verschillend is, men beter doet eene afzonderlijke voordracht in te dienen. Het zou zeer bedenkelijk zijn in dezen stand van de zaak in eene wetgeving, die zoo gecompliceerd is, die zoo ver strekt, partieele wijzigingen aan te brengen. Ik wensch hiermede niet te kennen te geven, dat ik al de bepalingen van het fiscaal en van het militaire recht goedkeur. Integendeel acht ik herziening van beide en niet het minst van het militair recht, alleszins wenschelijk. Maar daarvoor is het nu niet de geschikte gelegenheid.

STELSEL TEN AANZIEN DER WIJZE VAN HANDHAVING EN
AFSCHAFFING VAN BESTAANDE WETTEN.

Advies van den Raad van State.

De Ministers toonen zich doordrongen van het besef, dat de wetgever verplicht is zich omtrent de vraag, welke wetten of wetsbepalingen hij van kracht wil doen zijn, duidelijk en stellig te verklaren; dat hij zijne taak niet behoorlijk vervult, indien hij bij de invoering eener nieuwe wet zich met eene algemeene, maar al te licht onbestemde formule van de aanwijzing wat van het oude blijven, wat vervallen zal, afmaakt, aan de ingezetenen overlatende de twijfelingen, die daaruit rijzen kunnen, door den rechter te doen uitmaken; dat hij integendeel den moed moet hebben om, zoo noodig, zijn ganschen wettenschat te overzien en den burger een volledig overzicht moet geven van alle strafbepalingen, die hij noodig acht en in stand wil houden.

Ten aanzien van het al of niet nog van kracht zijn van wetten of wettelijke bepalingen mag geen onzekerheid bestaan. Tot verschaffing van volkomen zekerheid daaromtrent behoort alles te worden gedaan wat mogelijk is.

De Raad van State betuigt gaarne zijne volledige instemming met deze denkbeelden en waardeert het, dat de Ministers geene moeite te veel hebben geacht, om die in het aangeboden ontwerp te verwezenlijken. Wanneer hij zich echter de vraag stelt, of ter verkrijging van zekerheid en klaarheid nu alles is gedaan wat mogelijk is, dan zou hij die vraag niet toestemmend durven beantwoorden. Het komt hem voor, dat tot bereiking van dat doel nog iets meer kan worden gedaan, en wel iets, hetwelk na al den voorafgeganen arbeid weinig moeite kan vorderen.

Hij neemt de vrijheid zijne gedachten nader ontwikkeld aan Uwer Majesteits oordeel te onderwerpen.

Het stelsel, dat de Ministers in het belang der rechtszekerheid hebben aangenomen, is: afschaffing van alle strafwetten en alle strafrechtelijke bepalingen, voorkomende in andere wetten, voor zoover zij niet in deze wet worden gehandhaafd.

Op zichzelf is tegen dezen maatregel geene bedenking. Men zou evenwel ook eenen anderen weg kunnen inslaan en verklaren, dat alles in stand blijft wat niet uitdrukkelijk wordt afgeschaft of gewijzigd.

Door beide maatregelen kan de mogelijkheid van twijfel omtrent het al of niet blijven bestaan van eenige bepaling worden afgesneden. Niet van de keus tusschen deze beide stelsels hangt het af, of men zijn doel volkomen zal bereiken, maar van de wijze waarop men het gekozene stelsel in toepassing brengt, met andere woorden: van de wijze, waarop men de handhaving of afschaffing uitspreekt. Men kan toch handhaven en afschaffen door het aanduiden van categorieën van de wetten en bepalingen, die men handhaven of afschaffen wil, aan den rechter overlatende in elk bijzonder geval te beslissen, of deze of gene wet of wettelijke bepaling in de aangeduide categorie valt of niet. Maar men kan ook handhaven en afschaffen door met name aan te wijzen al de wetten of wettelijke bepalingen, die men handhaven of afschaffen wil.

Het ontwerp heeft grootendeels de eerste wijze aangenomen. Het schafft

af alle strafwetten en alle strafrechtelijke bepalingen in andere wetten, aan den rechter latende te beoordeelen, wat strafwetten, wat strafrechtelijke bepalingen zijn. Het handhaaft de strafrechtelijke bepalingen rakende zaken van Rijksbelastingen of van militair strafrecht, ter beoordeeling van den rechter latende, of deze of gene bepaling al dan niet tot die categorie kan gebracht worden. En waar het met dagteekening en nummer de andere wetten noemt, welke strafrechtelijke bepalingen worden gehandhaafd, geschiedt zulks nog niet dan onder meer dan één voorbehoud in algemeene bewoordingen uitgedrukt en over welks toepasselijkheid verschil van meening, onzekerheid dus, kan bestaan. (Zie den aanhef van artt. 14 [10], 15 [11] en 16 [12].)

[NB. Hier wordt bedoeld op de artikelen, gelijk zij luiden volgens het ontwerp, bij den Raad van State in behandeling, in welke artikelen, in den aanvang, telkens het voorbehoud werd gemaakt: »Blijven van kracht, voor zoover zij feiten betreffen, waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien, de strafrechtelijke bepalingen» enz.]

De Raad van State meent zonder tegenspraak te mogen beweren, dat de andere wijze van handhaven of afschaffen beter de rechtszekerheid waarborgt. Door hetgeen men handhaaft of afschaft met name te noemen, heft men alle onzekerheid op. Bij de beoordeeling, wat alzoo op te noemen is, komen noodzakelijk alle twijfel en onzekerheid, die zouden kunnen bestaan, aan het licht en komt de wetgever dus in de gelegenheid die zelf te beslissen.

De Raad van State meent daarom in overweging te moeten geven den laastbedoelden weg in te slaan en het doel, in de tweede paragraaf beoogd, te verzekeren door uitdrukkelijke opnoeming van alle wetten en wettelijke bepalingen, die afgeschaft of gewijzigd zullen worden.

Het onderzoek van de bijzondere bepalingen van het ontwerp heeft hem in dit denkbeeld bevestigd. Bij de behandeling in de afdeeling, met het voorloopig onderzoek belast, bleek herhaalde malen, dat omtrent de strekking en de gevolgen der artikelen verschil van opvatting bestond. Wel ondervond men daarbij, dat in de Memorie van Toelichting, wanneer die in haar geheel aandachtig bestudeerd wordt, de verklaring te vinden is. Maar niet onjuist schijnt de opmerking, dat de wet zelve hare bedoeling stellig en op bevattelijke wijze behoort te verklaren en de wetgever zich tot het verstaanbaar maken van zijnen wil niet op de Memorie van Toelichting mag verlaten.

De wet behoort zóó te zijn ingericht, dat zij voor de talrijke rechterlijke en andere ambtenaren, die met de handhaving van de strafwetgeving belast zijn, zoo duidelijk mogelijk zij.

De Raad van State meent hierbij nog in eenige bijzonderheden te moeten aanwijzen, dat de methode, in het ontwerp gevolgd, tot enkele onzekerheden aanleiding kan geven, die bij de door hem aanbevolen methode worden vermeden.

In zijne afschaffing onderscheidt het ontwerp strafwetten en strafrechtelijke bepalingen in andere wetten voorkomende.

Die strafwetten, in de afschaffing begrepen, alle met name te noemen, zou eene geringe moeite zijn. Zij maken, behalve den Code Pénal [zie art. 3, a] en de ééne straks te noemen, een 23- of 24-tal uit, alle

genoemd in de lijst, voorkomende in de Memorie van Toelichting op art. 14 van het ontwerp.¹ [Zie volgende rubriek bl. 71—73.]

Omtrent die ééne niet op de lijst geplaatste blijkt onzekerheid te bestaan. Het is de Code Rural [zie art. 3, dadelijk onder *c.*]. Volgens de Memorie van Toelichting is dit geene strafwet, maar eene wet, waarin vele strafrechtelijke bepalingen voorkomen. De Raad van State kan dat niet toegeven. Die wet bestaat oorspronkelijk uit twee titels. Maar haar eerste titel: *des biens et usages ruraux*, is vrijwel in onbruik; zelfs voor zoover die niet uitdrukkelijk zijn afgeschaft, worden zijne bepalingen niet nageleefd en kunnen zij ook hier te lande bezwaarlijk worden gevolgd. Wat, ten minste gedeeltelijk, nog wordt gehandhaafd, is de tweede titel, waarin het strafrecht niet verschijnt als middel alleen om eene wettelijke regeling van een bepaald onderwerp kracht bij te zetten, maar die geheel en al is eene verzameling van feiten, in het belang van den landbouw strafbaar gesteld, en dus geheel en al op ééne lijn te stellen met het derde boek van het Strafwetboek. In strijd met de Memorie van Toelichting zou dus de bepaling van art. 4 naar 's Raads oordeel geacht moeten worden het restant van den Code Rural geheel te hebben afgeschaft, zelfs met inbegrip van de bepaling omtrent het schutrecht. De aanwezigheid toch van die bepaling in eene strafwet sleept haar in den val van die strafwet mede, evenzeer als de enkele civiel-rechtelijke bepalingen, die in den Code Pénal verdwaald zijn (artt. 73, 424), het lot van dezen volgen.

Zal men aan het oordeel der rechterlijke macht overlaten te beslissen, welke opvatting, die van de Memorie van Toelichting, of die van den Raad van State, de juiste is? Dat ware in strijd met den eisch van rechtszekerheid, die aan den wetgever moet worden gesteld.

Eene wet, die beoogt die zekerheid te schenken, trekke den Code Rural, omtrent welken zooveel onzekerheid en verwarring heerscht, met name geheel in. Geen belang wordt daardoor gekrenkt.

In de tweede plaats schaft het ontwerp af, voor zoover zij niet uitdrukkelijk worden gehandhaafd: *alle strafrechtelijke bepalingen in andere wetten voorkomende.*

Onder strafrechtelijke bepalingen, in ruimen zin genomen, zouden, behalve bepalingen van materieel strafrecht, ook voorschriften van formeel strafrecht kunnen worden begrepen; bepaaldelijk zou men allicht geneigd zijn daaronder ook die enkele bijzondere bepalingen te verstaan, die in speciale wetten omtrent de rechtspleging in zake der bij haar strafbaar gestelde feiten worden aangetroffen. Het is slechts uit de

¹ Die strafwetten zijn:

Het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 Januari 1814 (*Staatsblad* n°. 17), omtrent den boekhandel en den eigendom van letterkundige werken; voor zoover dat besluit nog niet is afgeschaft [zie art. 3, 5].

Voorts de wetten van:

[Zie alle deze wetten in art. 3, *c.*]

en 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 195): Aanvulling van de artt. 388, 389 en 414 van het Burgerlijk Wetboek. [Zie bij art. 3.]

Waarbij, indien 's Raads advies op art. 14 n°. 3 wordt gevolgd, nog zou moeten gevoegd worden de wet van:

22 Juli 1814 (*Staatsblad* n°. 80), houdende verbod van alle vreemde en particuliere loterijen [zie art. 10, n°. 2.].

Memorie van Toelichting, dat de zekerheid wordt verkregen, dat alleen bepalingen van materieel strafrecht zijn bedoeld.

Dezelfde Memorie van Toelichting leert, dat onder strafrechtelijke bepalingen wel de strafbedreiging is begrepen, maar niet de gebods- of verbodsbepaling, zelfs niet wanneer de strafbepaling met deze in ééne en dezelfde zinsnede is saamgeweven. Waar dus in eenige wet, die niet als strafwet wordt beschouwd, mocht gelezen worden, dat ieder, die in het veld een vuur mocht hebben ontstoken, dichter dan 50 M. bij huizen, bosschen of heggen, met zekere boete gestraft zal worden (zie bij voorbeeld Code Rural, titel II. art. 10), daar zal door dit ontwerp, indien het als wet in werking treedt, de bepaling der boete vervallen, maar van het wetsartikel toch een verbod om binnen dien afstand vuur te branden overblijven. De Raad van State moet betwijfelen, of iemand door de enkele lezing van den tekst des ontwerps tot dat besluit zou komen.

De reden voor de nitrukkelijke afschaffing van wat het ontwerp de strafrechtelijke bepalingen noemt, ligt in art. 91 van het Strafwetboek, volgens hetwelk bij bijzondere wetten van de bepalingen der acht eerste titels van het eerste boek kan worden afgeweken. In de bestaande wetten komen onderscheidene bepalingen voor omtrent onderwerpen, in die acht titels behandeld, maar die daar in meerdere of mindere mate van afwijken. Aan die bepalingen een einde te maken en de algemeene regelen dier acht titels ook bij de berechting der overtredingen van die speciale wetten toepasselijk te maken, is het doel, waarmede, buiten de straffen, ook de andere zoogenoemde strafrechtelijke bepalingen worden afgeschaft.

De Raad van State meent daarom de vraag te moeten doen, of in het stelsel der wet niet duidelijker zou zijn af te schaffen: *alle strafwetten en alle strafbepalingen en bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste titels van boek I van het Strafwetboek behandeld, welke in andere wetten voorkomen*. Die uitdrukking zou ten minste het voordeel hebben van door ieder zonder nadere toelichting te kunnen worden verstaan.

Maar het denkbeeld zelf van afschaffing eener strafbepaling met behoud van het gebod of verbod, tegen welks overtreding de straf bestemd was te waken, klonk den Raad vreemd. Als het gebodene geboden, het verbodene verboden moet blijven en dus de politie voor de nakoming van het voorschrift moet blijven waken, waarmede rechtvaardigt men dan de intrekking der straf? Op welken grond verlangt men, dat voortaan niet meer strafbaar zal zijn de overtreding van een gebod, dat tot hertoe strafbaar is geweest, en welk gebod men overigens meent te moeten blijven handhaven?

Ten einde zich de zaak duidelijker te maken, heeft de Raad van State nagegaan, welke gebods- of verbodsbepalingen alzo in de nà November 1818 uitgevaardigde wetten, ontdaan van hare penale sanctie, zouden blijven bestaan. Het onderzoek heeft hem geleerd, dat zich dat tot twee enkele wetten bepaalt. Wel zullen er meerdere wetten zijn, welker strafbepalingen vervallen, maar bij deze allen worden die strafbepalingen door nieuwe straffen, in het Strafwetboek of in dit ontwerp gesteld, vervangen. Voor deze geldt het bezwaar dus niet.

Het bezwaar geldt, zoover de Raad zien kan, slechts twee van de nà November 1818 uitgevaardigde wetten, en juist ten aanzien van deze bestaat omtrent de bedoeling van het ontwerp onzekerheid.

De eerste is de zogenaamde Zondagswet, die niet voorkomt onder de wetten, welker strafrechtelijke bepalingen in art. 14 van het ontwerp worden gehandhaafd. Uit den regel, in art. 4 geschreven en in de Memorie van Toelichting verklaard, zou de Raad van State de gevolgtrekking maken, dat de strafbepalingen, in artt. 6 en 7 dier wet vervat, door dit ontwerp worden afgeschaft, maar dat overigens de wet in stand blijft en dus hare voorschriften bij voortdaring zullen moeten worden gehandhaafd. Het blijkt echter uit de Memorie van Toelichting, dat het denkbeeld der Ministers is, dat de Zondagswet uit de rij onzer wetten zal verdwijnen.

De Raad van State weet zich dat niet te verklaren tenzij men moet aannemen, dat de Zondagswet onder de strafwetten te rangschikken is, in welk geval dit echter met zoovele woorden in het ontwerp behoorde te worden uitgedrukt. Met eene geheele intrekking dier wet bij deze gelegenheid zou de Raad zich wel kunnen vereenigen. [Zie art. 10 n°. 3].

De andere wet, waarvan een der artikelen van strafbepaling zou worden beroofd, maar als gebod van kracht zou blijven, is de wet van 3 Juni 1859 (*Staatsblad* n°. 44) [zie art. 3 onder c] betreffende het koopen, in pand of bewaring nemen, of ontvangen van militaire kleedingstukken, tenzij men die wet als eene strafwet wil beschouwen, zooals de Staatscommissie deed, die daarom artt. 2 en 3 dier wet, die zij wilde behouden, uitdrukkelijk meende te moeten handhaven. Maar de Raad van State acht het zeer betwistbaar, dat deze wet, ten minste in haar geheel, als strafwet zou kunnen worden beschouwd.

Art. 3 dier wet legt aan de patentplichtige opkooopers, die zich met het koopen van militaire kleedingstukken enz. afgeven, de verplichting op een register te houden, zooals daar omstandig wordt beschreven. Is nu de wet niet geheel als strafwet aan te merken, dan zal de straf tegen het niet nakomen van dit voorschrift door het ontwerp vervallen, maar de wettelijke verplichting om een register te houden zal blijven. De straf, bij art. 439 n°. 2 Wetboek van Strafrecht gesteld, zal evenwel de nakoming van het wettelijk voorschrift niet verzekeren, want zij treft alleen den koopman, die voorschriften, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur omtrent het te houden register gegeven, niet naleeft. Het is echter duidelijk, dat een algemeene maatregel van inwendig bestuur geene voorschriften zal kunnen geven omtrent een onderwerp, waarin bij de wet reeds is voorzien.

Het nieuwe voorschrift van art. 439 n°. 2 van het Strafwetboek schijnt te vorderen, dat de geheele wet van 3 Juni 1859 (*Staatsblad* n°. 44) buiten werking worde gesteld. Inderdaad blijkt uit de Memorie van Toelichting bij dat artikel de bedoeling geweest te zijn die wet bij de invoering van het nieuwe Wetboek geheel te doen vervallen [zie Dl. III. bl. 140 en 264]. Maar om dat doel te bereiken zal men wel doen zich niet te verlaten op de zeer betwistbare stelling dat die wet eene strafwet zou zijn. De intrekking zal daartoe, ter voorkoming van twijfel, uitdrukkelijk moeten geschieden.

Nog eene andere onzekerheid, waartoe de in algemeene termen uitgesproken afschaffing van alle strafrechtelijke bepalingen, die niet uitdrukkelijk gehandhaafd worden, aanleiding geeft, is deze: In de Memorie van Toelichting op art. 4 wordt gesteld, dat art. 8 der wet, houdende

algemeene bepalingen voor de wetgeving van het Koninkrijk, door art. 4 van het ontwerp zal vervallen. Voorzeker, zoover betreft de strafwetten en de strafrechtelijke bepalingen in de verordeningen van politie, is dit niet twijfelachtig. Maar art. 8 spreekt van verordeningen van politie in het algemeen, dus ook van die, waarin geene strafbepaling voorkomt, waartoe volgens het ontwerp voortaan zullen behooren artt. 40 en 44 van den IIden Titel van den Code Rural [zie de noot, hierachter bij art. 3.] en, naar 's Raads opvatting, de vijf eerste artikelen der Zondagswet. Op wat grond zal men kunnen volhouden, dat de regel van art. 8 voormeld ook voor deze is vervallen?

Hetzelfde geldt voor die provinciale, gemeente- en waterschapsverordeningen, waarbij óf oorspronkelijk geene strafbepaling is noodig geacht, omdat de bevoegdheid van de uitvoerende macht om in geval van nalatigheid het verzuimde voor rekening van den nalatige zelf te verrichten of het in strijd met de verordening gedaan wordende feitelijk te beletten, voldoende scheen, — óf de oorspronkelijk bepaalde straf ingevolge art. 41 al. 2 van het ontwerp niet meer mocht kunnen worden toegepast, zonder dat daarom toch het gebod was ingetrokken.

De wetgever zal zich dus omtrent het al of niet gedeeltelijk van kracht blijven van genoemd art. 8 stellig moeten verklaren, zal er rechtszekerheid in deze bestaan.

De Raad van State is van oordeel, dat die rechtszekerheid alleen te verkrijgen is door de strafrechtelijke bepalingen, die men meent dat behooren te worden afgeschaft, uitdrukkelijk te noemen. Haar aantal is niet groot.¹

¹ Als de Raad van State zich na nauwkeurig onderzoek niet vergist, zijn het, voor zooveel de wetten na November 1813 uitgevaardigd betreft, alleen de volgende:

art. 14 der wet van 18 Augustus 1849 (*Staatsblad* n°. 39): Regeling der toelating en uitzetting van vreemdelingen;

art. 9 der wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25): Toezicht op de munt;

artt. 12, 14, alin. 2, en 25 der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45): Regeling van het recht van enquête;

artt. 10 en 12 der wet van 7 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 48): Electro-magnetische telegrafen;

art. 10 der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* no. 90): Uitgifte van muntbiljetten;

artt. 8 en 29 der wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* no. 83): Verantwoordelijkheid van de hoofden der ministerieele departementen;

artt. 2, 3, 4, 11, 15 en 19 der wet van 7 Mei 1856 (*Staatsblad* no. 82): Huishouding en tucht op de koopvaardijochepen; [zie art. 18.]

art. 1 (257) der wet van 18 November 1879 (*Staatsblad* no. 190), tot wijziging van de voorgaande;

artt. 6, 7 en 51 alin. 2 en 3 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* no. 50) op het middelbaar onderwijs;

art. 5 laatste lid der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* no. 58) op het geneeskundig Staattoezicht;

en art. 10 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* no. 85) op de handels- en fabrieksmerken.

[Zie de lijst op bl. 71—78 hierachter.]

Omtrent enkele andere artikelen is bij den Raad van State twijfel gerezen: een twijfel, die, naar het den Raad voorkomt, door eene stellige verklaring van den wetgever moet worden voorkomen.

Volgens art. 10 der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* no. 45), tot regeling van het recht van enquête, welk artikel in art. 16 wordt toepasselijk verklaard, staat de vervolging van den getuige, die weigert te antwoorden of den eed (belofte) af te leggen, ter kennisneming van den burgerlijken rechter. Zoolang die vervolging alleen tot vrijzeling kan leiden, is daartegen geen bezwaar, maar nu blijkens den staat in de Memorie van Toe-

Haar aantal is niet groot, ten minste indien men zich tot de na November 1813 uitgevaardigde wetten bepaalt. Moelijker, ja schier ondoenlijk zou het worden, indien men ook van alle vóór December 1813 uitgevaardigde en nog van kracht zijnde wetten de af te schaffen strafrechtelijke bepalingen met name wilde afschaffen; en het schijnt ook juist met het oog op deze, dat de Ministers het raadzaam hebben geoordeeld de algemeene formule: afschaffing van alle strafrechtelijke bepalingen, die niet worden gehandhaafd, aan te nemen. Maar de Raad van State kan niet inzien, dat de moeilijkheid, die zich bij die vroegere wetten voordoet, eenigermate een beletsel behoeft te zijn, dat zou verhinderen op de latere wetten het eenige stelsel toe te passen, dat alleen in staat is orde en rechtszekerheid te waarborgen, namelijk uitdrukkelijke intrekking met dagteekening en nummer van de wetten en wetsbepalingen, die men hare kracht wil doen verliezen.

Ten aanzien van al die vroegere wetten behelpe men zich met de algemeene verklaring: *Afgeschapt zijn alle straffen bij de vóór December 1813 uitgevaardigde wetten of decreten bepaald*; waaraan dan als uitzonderingen kunnen worden toegevoegd die bij nog geldende belastingwetten (bij voorbeeld bij de wetten op de registratie) gesteld, en die voorkomende in de publicatie van 24 Februari 1806, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterrecht [zie art. 10 n°. 1]; — en verder zou moeten worden bepaald, dat de straffen van het Keizerlijk decreet van 13 October 1812 (*Bulletin* n°. 453), contenant diverses dispositions sur la loterie de *Hollande* (behoudens de opmerking daarover later te maken)

lichting art. 192 Strafwetboek ook op dien getuige toepasselijk geacht wordt, rijst de vraag: zal dan de burgerlijks rechter gevangenisstraf van vier maanden kunnen uitspreken? Zoo dit niet in de bedoeling ligt, dan zal art. 16 behooren te worden gewijzigd.

In artt. 30—32 van de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* no. 85) houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministerieele departementen, leest men, dat bij de daar bedoelde veroordeeling tevens zal of zal kunnen worden uitgesproken het vervallen van aanspraak op pensioen. Worden deze bepalingen afgeschapt, wanneer de vervolging en veroordeeling in het vervolg krachtens het Strafwetboek geschieden? Zullen ook het geheel art. 33 en art. 34 vervallen?

Ter bevordering van de duidelijkheid zou uitdrukkelijke intrekking van de genoemde artikelen dienstig zijn. Daarbij zou echter behooren te worden overwogen, of het laatste lid van art. 33 kan worden gemist.

Kan art. 25^f, vastgesteld bij art. 1 der wet van 13 November 1879 (*Staatsblad* no. 190), tot wijziging der wet op de huishouding en tucht op de koopvaardijochten, onveranderd blijven, als de strafbepaling verandert en vervangen wordt door die van art. 471 Strafwetboek?

Volgens art. 1 van dat art. 25^f kan de Raad de overlegging vorderen niet alleen van het strafregister en van het scheepsjournaal, maar ook van alle andere voor het onderzoek noodige bescheiden. Ook het verzuim van overlegging dier andere bescheiden moet bij proces-verbaal geconstateerd en dit proces-verbaal aan het openbaar ministerie bij de rechtbank worden gezonden. Maar waartoe zal dat dienen, als overeenkomstig art. 471 het verzuim van overlegging dier andere bescheiden (waar het strafregister niet gemist wordt) niet meer strafbaar zal zijn?

Daarenboven: is het inderdaad de bedoeling, dat overeenkomstig het hier toepasselijk verklaarde art. 16 der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* no. 45) de vervolging ook in het vervolg voor den burgerlijken rechter zal plaats hebben en deze dus krachtens de slotbepaling van art. 471 bechtens van twee maanden zal kunnen uitspreken?

Is het overeenkomstig de bedoeling, dat in het vervolg bij weigering van de gevorderde overlegging, de rechter zal moeten veroordeelen, ook al is hij overtuigd, dat voor de niet-overlegging aannemelijke redenen bestaan?

Bisicht de veranderde penale sanctie hier geene nieuwe redactie van het artikel?

[zie art, 10 n°. 2], van de vóór December 1813 uitgevaardigde wetten of decreten, betreffende het gebruik of de veiligheid van wegen en trekpaden langs bevaarbare rivieren, betreffende overzetveren, en des noods ook die betreffende de beplanting langs openbare wegen, worden vervangen door de straffen in het artikel op te geven.

Van meerdere vroegere wetten verlangen ook de Ministers blijkens het ontwerp geene strafbepalingen te behouden.

Wel zou op deze wijze wellicht meer dan ééne bepaling van die vroegere wetten, van penale sanctie beroofd, als gebod of verbod in wezen blijven, hetgeen op zich zelf niet aanbevelenswaard zou zijn, maar hierbij verlieze men niet uit het oog, dat men hier te doen heeft met oude, meest verouderde voorschriften, die weinig of niet meer worden nageleefd, en dat vermoedelijk het bezwaar niet van langen duur zal zijn. Zoodra toch de invoering van het nieuwe Strafwetboek door eene klare en duidelijke invoeringswet orde in de strafwetgeving zal hebben gebracht, mag men verwachten, dat weldra de wetgever bij ééne wet alle vóór December 1813 uitgevaardigde wetten zal afgeschaft verklaren, met uitzondering van enkele met name te noemen, die voor alsnog niet kunnen worden gemist.

Ook waar het ontwerp strafrechtelijke bepalingen, in onderscheidene wetten voorkomende, handhaaft (artt. 9, 14, 16 en 34 [7, 10, 12, 19]), bezigt het eene algemeene formule om daarvan eene zekere categorie uit te zonderen, namelijk die »feiten betreffen, waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien». Wordt op die wijze rechtzekerheid gewaarborgd? Naar 's Raads oordeel niet volkomen.

Het komt meermalen voor, dat bij de speciale wetten, die men hier op het oog heeft, misdrijven of overtredingen strafbaar gesteld worden, die ook de voorziening van den wetgever bij het vaststellen van het Strafwetboek niet zijn ontgaan. Maar meermalen zijn de woorden, waarmede de laatste het strafbare feit heeft omschreven, niet gelijkkluidend aan de woorden, waarmede het in de speciale wet is aangeduid. Wanneer nu de bewoordingen der speciale wet ruimer, meer omvattend zijn, dan die van het betrekkelijk artikel van het Strafwetboek, zal de rechter tot de gevolgtrekking moeten besluiten, dat ieder feit, niet vallende in de termen van het artikel van het Strafwetboek, maar wel in de termen van het artikel der speciale wet, bij voortdoring krachtens deze moet worden gestraft. Want »voor zoover zij feiten betreft, waartegen in het Wetboek niet is voorzien», blijft de strafrechtelijke bepaling der speciale wet van kracht.

De rechter zal zich dus telkens in eene vergelijking van de bepaling van het Strafwetboek met die der speciale wet moeten begeven en zeker daarbij meermalen ondervinden, dat de beslissing, of van de laatste nog iets in wezen gebleven is, moeilijk kan zijn. Verschil van meening daarentrent, onzekerheid dus, is te voorzien. Mag de wetgever daartoe aanleiding geven?

De Raad van State moet er daarom op aandringen, dat, met weglating der genoemde formule, de artikelen, die, als feiten betreffende, waartegen het Wetboek van Strafrecht geoordeeld wordt te hebben voorzien, niet behooren te worden gehandhaafd, uitdrukkelijk worden ingetrokken.

De moeite om die artikelen voor elke der gehandhaafde wetten aan

te wijzen is niet groot. Maar al ware zij dat, de wetgever, die de verwachting uitspreekt, dat in de toekomst de speciale wetgever zich (behalve wat het militaire strafrecht betreft) van voorziening tegen rechtsdelicten zal onthouden, zal zeker zorg behooren te dragen, dat, vooral wat rechtsdelicten betreft, geene vroegere bepalingen uit speciale wetten in stand blijven, op grond van de meening, dat daartegen in het Strafwetboek niet zou zijn voorzien.

De Raad van State acht het van belang reeds dadelijk eenige voorbeelden aan te wijzen van de onzekerheden, waartoe de toepassing der nu besproken formule aanleiding kan geven. Bij de behandeling der artikelen zullen daarvan nog enkele meer worden bijgebracht.

Volgens den staat, bij art. 14 in de Memorie van Toelichting vermeld, blijven krachtens art. 34 [19] van het ontwerp gehandhaafd de strafrechtelijke bepalingen der wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 86), houdende bepalingen ter voorkoming van aanvaringen of aandrijvingen op zee, voor zoover betreft feiten, waartegen in de wet niet is voorzien.

Bij vergelijking echter van deze wet met de artt. 169 en 473 van het Strafwetboek komt de Raad van State tot het besluit, dat tegen al de feiten, bij die wet strafbaar gesteld, in het Wetboek van Strafrecht is voorzien; dat dus hare strafrechtelijke bepalingen, met name artt. 2 en 3, geheel zullen vervallen en art. 34 van het ontwerp dus van deze wet niets handhaaft [zie de lijst op bl. 73].

Art. 3 der wet van 5 Juli 1855 betreffende de brievenposterij stelt onder andere strafbaar het feit van hem, die den afdruk van den stempel, waarmede de reeds gebruikte post-

Rapport aan den Koning.

zegels op de postkantoren worden gemerkt, vernietigt of verandert zonder het voornemen om die zegels te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, als waren zij nog niet gebruikt. Tegen dat feit is noch bij art. 222 noch bij eenig ander artikel van het Wetboek van Strafrecht voorzien. Zal men het er dus voor moeten houden, dat art. 3 der wet van 1855, voor zoover dit feit betreft, blijft gehandhaafd? De Raad meent te moeten betwijfelen of dit wel in de bedoeling ligt [zie art. 10 n°. 9].

In artt. 41 en 43 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65) op het begraven en de begraafplaatsen worden onderscheidene feiten strafbaar gesteld, waarvan sommige vallen in de termen van artt. 148-151 Wetboek van Strafrecht, andere behooren tot die, waartegen bij dat Wetboek niet is voorzien. Ten aanzien van het al of niet van kracht blijven van enkele kan twijfel rijzen.

Het belangrijke en veel omvattende werk der invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht is thans tot groote voldoening der Regeering zóó ver gevorderd, dat uitvoering kan worden gegeven aan de slotbepaling van dat Wetboek, voorschrijvende dat het in werking treden van het Wetboek nader bij de wet wordt geregeld. De zaak zou van zeer eenvoudigen aard zijn wanneer het hier enkel en alleen de bepaling van een datum gold, waarop het nieuwe Wetboek zal in werking treden, doch het is Uwe Majesteit bekend, dat dit niet kan plaats hebben zonder dat tevens de overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving worde geregeld en verband worde gebracht tusschen de bestaande wetten en het nieuwe Wetboek.

Voor al dit laatste levert eigenaardige en vele moeilijkheden en

Art. 41 n°. 12 stelt strafbaar het feitelijk belemmeren of verhinderen van den toegang tot eene begraafplaats of van het geoorloofd vervoer van een lijk naar eene begraafplaats. Art. 148 Wetboek van Strafrecht voorziet tegen die belemmering of verhindering alleen voor zoover zij opzettelijk geschiedt en de toegang geoorloofd is. Zal nu, waar van geen opzet blijkt of waar de toegang niet geoorloofd, misschien betwist was, art. 41 n°. 12 der begrafenwet kunnen worden toegepast?

Alleen door uitdrukkelijke intrekking van die nummers van artt. 41 en 48 voornoemd, die men als afgeschaft beschouwd wil hebben, zal het voor de Rechterlijke Macht en voor de ingezetenen duidelijk zijn, aan welke wet men zich te houden hebbe [zie art. 10, n°. 23].

Art. 39 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) tot regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie, bepaalt in zijn laatste lid, dat de artt. 142 en 143 van het Strafwetboek (het laatste in verband met art. 5 der wet van 29 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 102) toepasselijk zijn op het namaken of het bedriegelijk gebruik maken van de in die wet vermelde ken- of merkteekenen.

Tegen die feiten is bij het Wetboek van Strafrecht niet voorzien. Het artikel blijft dus gehandhaafd. Maar zullen nu voortdurend artt. 142 en 143 van den Code Pénal en art. 5 der af te schaffen wet van 29 Juni 1854 kunnen en moeten worden toegepast? [zie art. 12, n°. 1].

De wet van 5 Juni 1875, betreffende het nemen van maatregelen tegen overbrenging van den Colorado-kever, stelt in art. 2 strafbaar het afgeven van valsche verklaringen van oorsprong of herkomst van uit den vreemde aangevoerde aardappelen enz. Indien uit het ge-

bezwaren op. Ware het denkbeeld van de Staatscommissie, ingesteld bij Uwer Majesteits besluit van 28 September 1870 n°. 21, gevolgd en *alle* strafbepalingen, thans in verschillende wetten, dikwijls van zeer ouden datum, in één Wetboek te zamen gebracht; ware op die wijze aan het stelsel van codificatie de meest consequente toepassing gegeven, de zaak zoude zeer eenvoudig zijn geweest. In dat geval toch ware als regel aan te nemen geweest dat alle strafrechtelijke bepalingen, niet voorkomende in het Wetboek van Strafrecht, eenvoudig zouden zijn afgeschaft.

Uwe Majesteit heeft zich echter met dit gedeelte der voorstellen van voormelde Staatscommissie, op voordracht van Hoogstdeszelfs toenmaligen Minister van Justitie, Mr. SMIDT, slechts in zoover kunnen vereenigen, dat uit de speciale wetten in het Wetboek van Strafrecht wel zijn overgenomen de rechsdelicten, in het Wetboek misdrijven genoemd, niet echter de wetsdelicten of overtredingen.

Hoewel nu de tegenwoordige Regeering zich daarover slechts kan verheugen, omdat ook zij van oordeel is, dat dit een wijs besluit is geweest, is het niet te ontkennen, dat ten gevolge daarvan de invoering van het Wetboek niet kan plaats hebben zonder dat alle bestaande wetten zijn nagegaan en de vraag overwogen welke in die wetten voorkomende strafrechtelijke bepalingen naast het nieuwe Wetboek zullen blijven bestaan, welke daarentegen moeten worden afgeschaft.

En vóór daartoe kan worden overgegaan moet men het eerst over het moeilijke vraagstuk eens zijn geworden welke methode daarbij zal worden gevolgd, welke weg daartoe zal worden ingeslagen.

bruik van die valsche verklaringen eenig nadeel kan ontstaan, valt het feit in art. 225 Wetboek van Strafrecht. Maar zoo er geen nadeel uit kon ontstaan, bijv. omdat in de ware plaats van herkomst de Colorado-kever niet werd aangetroffen of omdat bij onderzoek bleek dat de aangevoerde partij zuiver was van alle sporen van dien kever, zou de valsche verklaring volgens het Wetboek van Strafrecht niet strafbaar zijn. Zou dan die valscheid niettemin krachtens art. 2 der wet van 1875 kunnen worden gestraft? Uit het in art. 14 [10 no. 88] opnemen dezer wet meent de Raad te moeten opmaken, dat dit in de bedoeling ligt. Anders toch ware die opneming noodeloos. Want de handhaving der straf tegen overtreding der krachtens de wet uit te vaardigen besluiten wordt door art. 34 [19] van het ontwerp gewaarborgd [zie art. 10, no. 83].

Volgens art. 3 der wet op het hooger onderwijs van 28 April 1876 (*Staatsblad* no. 102), van welke wet de strafrechtelijke bepalingen in het algemeen gehandhaafd worden, behoeven vreemdelingen tot het geven van hooger onderwijs aan gemeentelijke of bijzondere scholen Uwer Majesteits goedkeuring, terwijl op hen, die in strijd daarmee handelen, de straffen toepasselijk verklaard worden, in art. 6 alinea's 1 en 3 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* no. 50) op het middelbaar onderwijs vermeld. Dat geven van hooger onderwijs aan bijzondere scholen is een beroep, zoodat hij, die zonder daartoe de vereischte toestemming verkregen te hebben, zich daarmee afgeeft, valt in de termen van art. 486 Wetboek van Strafrecht.

Maar hij, die krachten eene aanstelling van het gemeentebestuur aan eene gemeentelijke school hooger onderwijs geeft, kan, ten minste naar het gemeene spraakgebruik, niet ge-

Uwer Majesteits vorige Regeering had dat punt reeds tot een voorwerp van ernstige overweging gemaakt en naar aanleiding daarvan vonden de ondergeteekenden bij hun optreden niet alleen een wetsontwerp regelende de invoering van het Wetboek van Strafrecht, maar ook een op dat ontwerp betrekkelijk advies van den Raad van State, door Uwe Majesteit bij het ter zijde vermeld commissoriaal in handen van de betrokken Ministers gesteld om consideratiën en advies.

Wanneer de ondergeteekenden er thans toe overgaan aan dat commissoriaal het vereischte gevolg te geven, zij het hun in de eerste plaats geoorloofd hulde te brengen aan de boven hun lof verheven wijze waarop de Raad zich van zijne moeilijke taak heeft gekweten en den arbeid en de moeite daaraan ten koste gelegd.

Mocht na de invoering van het Wetboek blijken dat weinig leemten in dit veelomvattend werk zijn overgebleven, iets waartoe ieder die bij deze zaak is betrokken, ernstig tracht mede te werken, dan zal dit voor een zeer groot deel zijn te danken aan de tot in kleine bijzonderheden ernstige behandeling van dit ontwerp door den Raad van State.

Te meer leed doet het daarom den ondergeteekenden dat zij zich niet hebben kunnen vereenigen met de beschouwingen van den Raad over de wijze, waarop bij dit ontwerp uitvoering is gegeven aan het daaraan ten grondslag liggende beginsel: afschaffing van alle strafwetten en alle strafrechtelijke bepalingen, voorkomende in andere wetten, voor zoover zij niet in het ontwerp worden gehandhaafd.

Dit stelsel, na rijp beraad en ernstig overleg in het belang der rechtszekerheid aangenomen, vindt op zichzelf bij den Raad geen be-

zegt worden een beroep uit te oefenen; hij bekleedt een ambt. Verkeert een vreemdeling in dat geval en heeft hij daartoe Uwer Majesteits toestemming niet, dan valt zijne handeling niet in eenig artikel van het Wetboek van Strafrecht; dan geldt voor hem art. 3 al. 2. Maar hoe zal men op hem de straf van art. 6 al. 1 der wet van 2 Mei 1868 (*Staatsblad* n°. 50) toepassen, als die strafrechtelijke bepaling krachtens art. 4 van het ontwerp afgeschaft zal zijn?

Is het niet veel eenvoudiger art. 3 al. 2 bepaald in te trekken? Tegen de benoeming van eenen vreemdeling, die geene toestemming van Uwe Majesteit heeft, tot onderwijzer aan eene gemeentelijke inrichting van hooger onderwijs kan toch door vernietiging van het besluit van benoeming worden gewaakt [zie art. 10 n°. 34 en art. 17].

Van zeer bijzonderen aard zal de houding zijn van de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 98), tot betengeling van desertie van zeevisschers, tot het Wetboek van Strafrecht. Die wet, na het Wetboek vastgesteld, is door den Minister van Justitie, blijkens het door hem in de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal van 5 November 1880 gesprokene, voorgesteld als eene aanvulling van dat Wetboek. Als zoodanig zou zij dus boven dat Wetboek moeten gelden. Maar art. 16 van het ontwerp maakt haar daaraan ondergeschikt door hare strafrechtelijke bepalingen slechts in stand te houden. voor zoover zij feiten betreffen, waartegen in het Wetboek niet is voorzien. Zoo dikwijls dus een feit van desertie onder de bepalingen van het Wetboek te brengen is, zal het krachtens deze gestraft worden. Wanneer het daaronder niet valt, zal het gestraft kunnen worden volgens de wet van 1881. Hoezeer

denking, ofschoon hij te kennen geeft, dat men ook eenen anderen weg had kunnen inslaan en verklaren dat alles in stand blijft wat niet uitdrukkelijk wordt afgeschaft of gewijzigd.

De Raad erkent echter dat het niet afhangt van de keus tusschen deze beide stelsels of men zijn doel volkomen zal bereiken, maar van de wijze waarop men het gekozene stelsel in toepassing brengt, m. a. w. van de wijze waarop men de handhaving of afschaffing uitspreekt.

En terwijl nu de Raad niet voorbijziet de zorg die juist aan dit gedeelte van het moeilijke werk is besteed en erkent dat daaraan geen moeite is gespaard, is de Raad van oordeel dat de gewenschte rechtszekerheid alleen dan bereikt kan worden, wanneer alle wetten en wettelijke bepalingen, die afgeschaft of gewijzigd worden, afzonderlijk worden genoemd.

Met dit voorstel nu kunnen de ondergeteekenden zich bezwaarlijk vereenigen.

Het is hun voorgekomen, dat de formule van afschaffing, zooals zij door hunne ambtsvoorgangers is gekozen en door de ondergeteekenden naar aanleiding van eene subsidiaire opmerking van den Raad van State is gewijzigd, aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat en dat het zeer omvangrijk werk, waartoe de Raad adviseert, met hoeveel zorg ook ondernomen, zeer licht gevaar zal loopen onvolledig te worden, eene onvolledigheid, die, al is ze nog zoo gering, tot groote verwarring aanleiding kan geven.

Niet voor het eerst is dan ook in dit ontwerp deze wijze van afschaffing van vroegere wetten gebezigd. Men zie o. a. uit den laatsten tijd art. 9 der wet van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 29), art. 15 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 85)

het zich niet laat voorzien, dat hieruit ernstige ongelegenheden zullen ontstaan, ware het toch ordelijker de aanvullingen van het Wetboek, in deze wet vervat, in dat Wetboek zelf over te brengen [zie bij art. 12 en voorts deel III blz. 106 en volg.].

De Novelle, waarop in de toelichting van art. 9 het uitzicht wordt geopend, zal daartoe de gelegenheid aanbieden.

Eéne zwarigheid doet zich echter voor. Art. 2 der genoemde wet behandelt een feit, waartegen art. 392 no. 2 van het Wetboek van Strafrecht voorziet. Dat artikel wordt dus afgeschaft. Maar in art. 4 wordt naar art. 2 verwezen. Vervalt nu die verwijzing ook?

Naar 's Raads oordeel behoort de wetgever ook hier zijnen wil stilliger te kennen te geven, dan door het gebruik der algemeene formule, ook in art. 16 van het ontwerp voor komende, geschiedt. Hij zal met uitdrukkelijke intrekking van art. 2 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* no. 98) moeten bepalen, dat in art. 4 in plaats van de woorden: *of twee*, gelezen zal worden: *of in art. 392 no. 2 van het Wetboek van Strafrecht*.

De Raad van State vertrouwt met de aangehaalde voorbeelden de noodzakelijkheid te hebben doen zien van eene uitdrukkelijke aanwijzing door den wetgever zelven van al die artikelen of gedeelten van artikelen uit wetten, welker strafrechtelijke bepalingen gehandhaafd worden, die als betreffende feiten, waartegen in het Wetboek van Strafrecht is voorzien, in de handhaving dier bepalingen niet zullen zijn begrepen.

[Zie hetgeen hier in het Advies volgt, hiervoor bl. 44 onderraan en 45.]

Als resultaat van de voorafgaande beschouwingen zou dus naar 's Raads oordeel de tweede paragraaf van het wetsontwerp behooren te worden omgewerkt en onder het opschrift: *Hand-*

en art. 29 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* no. 124).

Mocht de gevolgde methode, zooals de Raad vreest, later tot onzekerheid of twijfel aanleiding geven, dan zal het de taak des rechters zijn die onzekerheid te verklaren en dien twijfel op te heffen.

Maar dat het stelsel van den Raad in zijn geheel ook onuitvoerbaar is, blijkt ten overvloede uit zijn voorstel om zich, wat de wetten of decreten vóór December 1813 uitgevaardigd betreft, te behelpen met eene algemeene formule tot afschaffing van alle straffen bij die wetten of decreten bepaald.

Ook het bezwaar van den Raad van State tegen de in de artikelen 4, 14, 16 en 34 oud (12, 14 en 21 nieuw)[10,12,19]¹ gebezigde formule: »voor zoover zij feiten betreffen waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien», kunnen de ondergeteekenden niet deelen. Bijna dezelfde formule komt in ongeveer alle gemeentelijke en provinciale strafverordeningen voor en heeft, voor zoover den ondergeteekenden bekend is, nimmer tot eenige moeilijkheid aanleiding gegeven. De Raad begeeft zich hier op het uitgebreide veld der casuïstiek om aan te toonen, dat het meermalen niet geheel zeker is of bij het gebruik van de bedoelde formule deze of gene bepaling, voorkomende in eene speciale wet, al dan niet behouden blijft, maar het komt den ondergeteekenden voor dat ook in dezen de wetgever slechts den algemeenen regel heeft vast te stellen en dit in zoo duidelijke en ondubbelzinnige bewoordingen als mogelijk is. De oplossing van altijd mogelijken twijfel omtrent de consequenties van den vastgestelden regel blijve aan den rechter overgelaten.

¹ In art. 9 oud, 7 nieuw [7], is deze bijvoeging vervallen.

having of wijziging van wetten, die thans in werking zijn, de volgende artikelen of onderdeelen moeten bevatten:

I. Eene lijst der wetten, die geheel ingetrokken worden, aan het hoofd van welke lijst zou moeten prijken de *Code Rural*.

Op deze lijst zouden ook de Zondagswet en de wet van 3 Juni 1859 (*Staatsblad* no. 44), betreffende het koopen enz. van militaire kledingstukken kunnen geplaatst worden [art. 3, a, b, c].

II. Afschaffing van alle straffen bij de vóór December 1813 uitgevaardigde wetten of decreten gesteld, uitgezonderd die in de wetten betreffende de registratie en die in de publicatie van 24 Februari 1806, hondende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterrecht, — en vervanging der straffen bij het Keizerlijk decreet over de loterij, en voorzoover noodig (waaroverlater) bij de voorschriften omtrent de onderwerpen in de artt. 29, 30 en 31 genoemd, door nieuwe straffen [3, d, 10, 1° en 2°].

De afschaffing der straffen zooeven bedoeld zou het vervallen der andere daartoe betrekkelijke strafrechtelijke bepalingen stilzwijgend medebrengen. Met de vervanging der aangeduide strafbepalingen zou in trekking van alle afwijkingen van de voorschriften van de acht eerste titels van boek I kunnen gepaard gaan.

III. Opgaaf van de artikelen, die uit de bestaande wetten betreffende de Rijksbelastingen worden weggenomen, als betreffende feiten, waartegen in het Wetboek van Strafrecht is voorzien; opgaaf van de wijzigingen, die de strafrechtelijke bepalingen dier wetten moeten ondergaan; en eene bepaling als vervat in art. 10 [zie art. 7].

IV. Den inhoud van artt. 12 en 13 en van het 2de lid van art. 11.

Eindelijk V. Chronologische lijst

Zooals boven reeds met een enkel woord werd gezegd, hebben de ondergeteekenden echter gaarne willen toegeven aan het verlangen van den Raad om in plaats van de meer technische uitdrukking »strafrechtelijke bepalingen» te bezigen voor wat men wil afschaffen, die bepalingen eenigszins nader te omschrijven, waardoor inderdaad het voordeel is verkregen dat zij door ieder zonder nadere toelichting kan worden verstaan.

Dat onder strafbepalingen niet worden verstaan gebods- of verbods-bepalingen is duidelijk. Sedert men dan ook in den laatsten tijd de goede gewoonte heeft aangenomen om in alle wetten aan de strafbepalingen een afzonderlijke paragraaf te wijden, komen daarin nimmer de gebods- of verbods-bepalingen voor, maar alleen de bepaling van de straf, die tegen overtreding van het gebod of verbod is bedreigd.

Bezwaar kan daaruit trouwens niet of weinig ontstaan. De Raad van State zelf wijst op slechts twee voorbeelden in de na December 1813 uitgevaardigde wetten, die volgens hem tot eenige onzekerheid aanleiding geven en wel 1°. de Zondagswet, maar deze wet is thans opgenomen onder die wetten welker strafrechtelijke bepalingen worden gehandhaafd [zie art. 10, no. 3] en 2°. de wet van den 3^{den} Juni 1859 (*Staatsblad* no. 44), maar deze wet wordt door de Begeering beschouwd als te zijn eene strafwet, die *in haar geheel* door de bepaling van art. 3 eerste lid vervalt [zie art. 3, onder c], om welke reden de eenige bepaling waarvan het behoud wenschelijk werd geacht, is opgenomen in het ontwerp tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering (zie art. 253, no. 4, nieuw [253, 5°]).

Eenig bezwaar zou dus alleen kunnen bestaan voor de wetten of

van alle andere wetten, waarvan bepalingen moeten worden ingetrokken of gewijzigd, met opnoeming van de artikelen van elke wet, die worden ingetrokken of gewijzigd, en opgaaf waarin die verandering zal bestaan.

Op die lijst zouden gebracht moeten worden al de wetten, genoemd in de artt. 14, 16, 18—26 en 32, benevens die hiervoren aangewezen in de [noot op bl. 52]. Terwijl aan het einde dier lijst zou kunnen volgen de inhoud van artt. 15 en 17.

Het is, naar 's Raads inzien, niet wel voor tegenspraak vatbaar, dat door zoodanige inrichting en meer duidelijkheid en meer zekerheid zou worden verkregen.

decreeten van vóór 1813, vooral omdat bij het blijven bestaan de, gebods- en verbodsbepalingen dier oude wetten, de Provinciale Staten, gemeenteraden en waterschapsbesturen op die feiten geen straf kunnen stellen. Voor het geval echter later mocht blijken, dat dit bezwaar werkelijk tot moeilijkheden aanleiding geeft, deelen de ondergeteekenden den wensch van den Raad van State »dat, zoodra de invoering van het nieuwe Strafwetboek door eene klare en duidelijke invoeringswet orde in de strafwetgeving zal hebben gebracht, de wetgever bij ééne wet alle vóór December 1813 uitgevaardigde wetten zal afgeschaft verklaren, met uitzondering van enkele met name te noemen, die voor alsnog niet kunnen worden gemist”.

O.R.O. Art. 3, eerste lid, luidt:

Op het in art. 2 vermelde tijdstip zijn afgeschaft, voorzover zij vóór zijn in werking getreden en niet in deze wet worden gehandhaafd, alle strafwetten en alle bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht behandeld alsmede de strafbepalingen, welke in andere wetten voorkomen.

O.R.O. Art. 12, aanhef, luidt:

Blijven van kracht, voorzover zij feiten betreffen waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien, de bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van dat wetboek behandeld alsmede de strafbepalingen, welke voorkomen in:

[Volgt de reeks met name genoemde wetten.]

Memorie van Toelichting.

[Zie het begin der Mem. v. Toel. op art. 3 O.R.O. bij art. 3.]

[Vervolg Art. 3.] »Zijn afgeschaft voorzover zij . . . niet in deze wet worden gehandhaafd, alle strafwetten en alle bepalingen . . . voorkomen.”

Vér reikende bepaling, maar in het belang der rechtszekerheid volstrekt noodzakelijk.

Er waren hier ook twee andere wegen mogelijk. Men kon:

a. afgeschaft verklaren, gelijk het door art. 1 van dit ontwerp ingetrokken art. 4 der wet van 16 Mei 1829 (*Staatsblad* n°. 33) het deed, den Code Pénal, »mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk.” Dat echter op die wijze, zelfs al werd de redactie verbeterd en ook van »wetten” gewag gemaakt, geene rechtszekerheid zou verkregen worden, behoeft geen betoog. Of eene strafwet, eene strafverordening of eenige strafrechtelijke bepaling, in welke wet ook geplaatst, al of niet tot den Code Pénal *betrekkelijk* is, kan talloze malen eene vraag zijn waarop een zeer verschillend antwoord mogelijk is. Zal de

burger aan straf zijn blootgesteld, wanneer wellicht de advocaat wien hij raadpleegde een ander gevoelen was toegedaan dan later de rechter? En men zegge niet dat hier *te veel* bewezen wordt. Zeer zeker, *alle* rechtsonzekerheid weg te nemen, dat staat in geen menschelijke macht. Welke zorg de wetgever aanwende, hier en daar zal altijd tweeerlei uitlegging kunnen voorkomen. Maar, al kan men niet *alles*, men behoort althans te doen wat mogelijk is. Het gaat niet aan om thans, en nog wel voor het gebied van het *strafrecht*, eene afschaffingsformule te kiezen die, blijkens de ervaring met art. 1 derzelfde wet van 1829 opgedaan, op het gebied van het burgerlijk recht tot vele twistvragen geleid heeft; b. afgeschaft verklaren alle strafwetten en strafrechtelijke bepalingen »voorzoover zij feiten betreffen waartegen in het Wetboek van Strafrecht is voorzien.»

Ongetwijfeld, deze weg ware de gemakkelijkste en eerst-ondergeteekende heeft, ten einde, niettegenstaande de verwijdering der speciale *wetsdelicten* uit het wetboek, den arbeid te vereenvoudigen, vooraf rijpelijk overwogen of hij niet dezen weg zou inslaan. Toch heeft hij daartoe niet mogen besluiten. Op die wijze immers zou rechtszekerheid al weder niet te verkrijgen zijn. Tal van strafbedreigingen, waaraan thans bijna niemand meer denkt, die sinds onheugelijke tijden niet zijn toegepast maar waarvan de legale afschaffing niet blijkt, zouden, als zoovele zwaarden van DAMOCLES, boven het hoofd van den burger blijven hangen. Het zou gemakkelijk zijn, en tevens een vermakelijke arbeid, door voorbeelden aan te toonen hoe soms de meest conscientieuze burger tegenwoordig in overtreding kan zijn, zonder dit zelf te vermoeden. Maar het schijnt overbodig; ieder jurist weet hoe rijk ons wetten-arsenaal van onnoodige, verroeste maar nog altijd gevaarlijke wapenen voorzien is.

Ongetwijfeld, het in het tegenwoordig ontwerp gevolgde stelsel — afschaffing van alles behalve van 't geen *uitdrukkelijk* wordt gehandhaafd — is als men wil, een radicale maatregel; maar hij is dit dan toch, mits met groote omzichtigheid genomen, alleen in den goeden zin van 't woord; hij strekt niet om te verstoren, maar integendeel om den rechtstoestand te beveiligen. De wetgever moet den moed hebben om, zij het maar éénmaal in eene eeuw, zijne gansche wettenarsenaal te overzien, en den burger een volledig overzicht te geven althans van alle strafbepalingen die hij nog noodig acht en in stand wil houden. Ware die moeite voor den wetgever te veel? Met welk recht vordert hij dan dat de burgers zelven, en dan met twijfelachtigen uitslag, die moeite nemen zullen?

Het eenige nadeel dat uit het door de Regeering gekozen stelsel kan voortvloeien is dit, dat de wetgever hier of daar eene strafbepaling kan hebben over 't hoofd gezien. Maar *vooreerst* is dat gevaar niet groot. Niet enkel de bekende werken van FORTUYN en VAN DE POLL, alsmede het Staatsblad, maar ook voor zooveel mogelijk de jurisprudentie der laatste twintig jaren is geraadpleegd en de noodzakelijkheid overwogen van elke rijks-strafbepaling, waarvan bleek, dat zij in dat tijdvak was toegepast. Bepalingen die zelfs in twintig jaren niet zijn toegepast, gesteld dat zij bij eerstgemelde lectuur aan de aandacht waren ontsnapt, zijn, in onzen tegenwoordigen maatschappelijken toestand, zeker niet buitengewoon belangrijk. Maar *ten andere*: wat beteekent het geringe nadeel dat uit eene enkele lacune in de wetgeving kan voortspruiten — lacune

die men, zoodra zij zich in de praktijk openbaart, dadelijk kan aanvullen, — in vergelijking van het ontzaglijk groote voordeel van rechtszekerheid dat tegen dien prijs verkregen wordt?

Ad a en b. Maar daarenboven, tegen beide niet-ingeslagen wegen bestond nog een ander groot bezwaar. Wil men dat tusschen het strafsysteem van het nieuwe Wetboek en dat der speciale wetgeving de meest mogelijke harmonie bestaan zal, dan was het reeds om die reden noodig in de thans geldende wetten de veranderingen te maken, in art. 13 [II] van dit ontwerp aangeduid. Zou men dergelijke veranderingen kunnen vaststellen, zonder zelfs zich rekenschap te geven op welke wetten zij betrekking hadden? Of zou men dan wellicht alleen *die veranderingen* tot met name aangewezen wetten willen beperken en deze beperkte bepaling willen plaatsen *naast* het algemeen voorschrift dat gehandhaafd blijft alles wat niet tot den Code Pénal betrekking heeft of niet bij het nieuwe wetboek is voorzien? Maar dan zou, niet zonder recht, uit het stilzwijgen in dat beperkte artikel omtrent sommige wetten bewaard, zijn afgeleid dat de wetgever de daar *niet*-genoemde wetten beschouwde als wetten »tot den Code Pénal betrekkelijk» of onderwerpen regelende »bij het nieuwe wetboek voorzien.» Immers — zoo zou men dan redeneeren — had de wetgever *niet* gemeend dat bedoelde wetten vervallen waren, dan zou hij niet hebben nagelaten ook in *die* wetten de veranderingen te maken dáár even noodig als in die wetten die hij met name noemde. Of, eindelijk, zou men dan, om dit gevaar te voorkomen, althans in art. 13 [II] eene volledige wettenlijst willen opnemen? Maar, als men dan ten slotte zich toch de moeite eener algemeene revisie zal moeten getroosten in 't belang van de harmonie in de wetgeving, dan is het practisch de moeite van dien arbeid tevens te doen strekken in het belang der rechtszekerheid.

Schijnt hiermede het besluit der Regeering om bij het oorspronkelijk art. 4 van het ontwerp der Staatscommissie te volharden, niettegenstaande tengevolge van de bekorting van het wetboek de op dat artikel te maken uitzonderingen thans veel talrijker moeten zijn, het zij thans vergund de woorden van het artikel nader toe te lichten:

»voor zoover zij *niet* in deze wet worden gehandhaafd». Zie de artt. 6 [6] (tractaten), 7 [7] (fisikaalrecht), 9-11 [9] (militair recht), 12 [10] en 14 [12] (andere speciale wetten). Men gelieve op te merken 1°. dat in al die artikelen dezelfde uitdrukking gebruikt wordt die in art. 3 gebezigd is, zoodat men daar *volkomen behoud* uitspreekt, behoudens de wijzigingen die dan verder in diezelfde of in de onmiddellijk volgende artikelen gemaakt worden; 2°. dat ten aanzien van 't geen gehandhaafd wordt, te kennen wordt gegeven of men daar met »misdrijven» dan wel met »overtredingen» in den zin van 't Strafwetboek te doen heeft.

»*Alle strafwetten en alle in andere wetten.*»

Als wet wordt hier aangemerkt alles wat thans hier te lande »kracht van wet» bezit, onverschillig welken naam het drage of van welken oorsprong het zij. Ordonnantien, publicatien, decreten, besluiten van den Souvereinen Vorst, kortom alle verordeningen hier te lande vastgesteld of executeir verklaard door het gezag dat destijds rijkswetgevende macht bezat, zijn er onder begrepen.

»*Alle strafwetten en alle BEPALINGEN enz.*»

Dat hierbij uitsluitend aan het zoogenaamd *materieel* strafrecht te denken

is, schijnt duidelijk. Al wordt somtijds onder den naam van »*formeel strafrecht*» de strafrechtspleging aangeduid, zeer gebruikelijk is dat — en gelukkig — niet. Evenals wie, zonder nadere opheldering, van »*burgerlijk recht*» spreekt, aan het zoogenaamd materieel recht denkt en niet aan de burgerlijke rechtspleging, evenzoo gebruikt men gewoonlijk het woord strafrecht in zijn natuurlijke beteekenis zonder daarin te begrijpen de middelen en vormen waardoor de Staat zijn strafrecht in toepassing brengt.

»*Alle strafwetten en alle bepalingen . . . in andere wetten voorkomen.*

Welk rechtsgevolg hier bedoeld wordt, is in het artikel zelf te lezen. Voorzover dit ontwerp zelf ze niet handhaaft (die reserve beheerscht *beide* uitdrukkingen) verdwijnen de vigeerende »strafwetten», *sit venia verbo*, met huid en haar; van de andere wetten daarentegen vervallen alleen die bepalingen welke men zou kunnen noemen de »strafrechtelijke bepalingen» terwijl al hare andere voorschriften, ook de gebods- en verbodsbepalingen, van kracht blijven.

Het is alzoo noodig in deze Memorie een duidelijk antwoord te geven op de vraag: wat onder »strafwetten» (in onderscheiding van »andere» wetten) verstaan wordt. Of zou men wellicht opmerken dat, speciaal ten gevolge van art. 12 [10] van dit ontwerp, nadere toelichting van bedoelde uitdrukking thans veel minder noodig is, dan zij dat was bij de toelichting van het ontwerp der Staatscommissie? De opmerking zelve zou volkomen juist zijn. Wie den aanhef van art. 12 met art. 3 vergelijkt, zal wel niet kunnen betwijfelen dat eerstgemeld artikel, voor zooveel de daarin genoemde wetten betreft, art. 3 *geheel* ter zijde stelt en dat *die wetten volledig* gehandhaafd worden, behoudens de in de artt. 12 en 13 vastgestelde wijzigingen. Maar men vergete niet dat er ook, en vele, wetten zijn die in dit ontwerp *niet* genoemd worden. Ten aanzien van die *niet* genoemde wetten maakt het, ook in het stelsel van *dit* ontwerp, groot verschil of men ze al of niet onder de »strafwetten» rangschikt. Men denke bijvoorbeeld (om het voorbeeld te kiezen waarop zoo dadelijk zal worden teruggekomen) aan den *Code Rural*. Om redenen die bij de toelichting van art. 12 zullen worden opgegeven [zie volgende rubriek, bl. 71], wordt die Code in dit ontwerp *niet* vermeld. Beschouwt men nu dien Code al of niet als een »strafwet»? Zoo *ja*, dan zou hij door art. 3 *geheel* —; zoo *neen*, dan zouden *alleen* zijne »strafrechtelijke bepalingen» (om deze algemeene formule korthedshalve te gebruiken) vervallen. Het is dan ook nu geen noodeloos werk, wanneer beproefd wordt het begrip »strafwet» zoo duidelijk mogelijk te preciseeren.

»*alle STRAFWETTEN en alle . . . in ANDERE wetten.*»

Onder »*strafwet*» wordt hier verstaan elke wet die, naar algemeene strekking en aanleg, beoogt het strafrecht van den Staat, waarborg der rechtsorde, te regelen. Of die regeling eene *algemeene* is, — in dien zin dat zooveel mogelijk het strafrecht volledig gecodificeerd wordt of althans gecodificeerd voor zooveel eene bepaalde categorie van inbreuken op de rechtsorde betreft (wetboek), dan wel een partieele, doet natuurlijk niets af. Behalve de strafwetboeken zijn dus onder »strafwetten» medebegrepen alle wetten wier doel het is, hetzij dan om door strafbedreiging bepaalde inbreuken op de rechtsorde tegen te gaan; hetzij om den aard der straffen nader vast te stellen, hetzij om een of meer der zoogenaamde algemeene onderwerpen van strafrecht — toerekeningsvatbaar.

heid, toerekenbaarheid, toerekening, poging, daderschap of medeplichtigheid, verval van het recht tot strafvordering enz. — in 't algemeen of voor bijzondere gevallen te regelen; hetzij om een strafwetboek of bijzondere wet als zooeven omschreven, aan te vullen of te wijzigen — kortom om te regelen datgene waarvan de regeling eigenlijk in het burgerlijk of militair strafwetboek zelf t'huis behoorde.

Hoe verschillen hiervan de »andere» wetten, al hebben ook zij hare laatste sanctie gezocht en gevonden in »strafbepalingen»! Wie eene wet gaat maken op het notariaat of op de stoomtoestellen, op het hooger onderwijs of op het loodswezen, op de inkwartieringen of op den Colorado-kever, op de pasmunt of op de consulaire rechtsspraak, hij denkt er niet aan om aan de geschiedenis van het Nederlandsche strafrecht eene nieuwe bladzijde toe te voegen. Niets is verder van zijne gedachten verwijderd dan het »aanvullen van eenige gapingen in het Strafwetboek.» Hij zou vreemd opzien wanneer men hem kwam mededeelen dat hij zich met het maken van eene »strafwet» bezig hield. Hij volbrengt en voltooit *bijna* zijn arbeid zonder een enkel oogenblik aan de eischen der strafjustitie te denken. Eerst als hij met zijn arbeid genoegzaam gereed is en de reeks van de door hem *geschapen* gebods- of verbodsbepalingen overziet, eerst dan herinnert hij zich het bestaan van het strafrecht, welks zuivering en veredeling niet tot *zijne* taak behoort, maar waarvan hij zich thans *als middel* gaat bedienen; eerst dan denkt hij aan de »grootte citadel» die het gansche gebied van het recht, ook van het door den mensch gecreëerde recht, beheerscht; eerst dan ontleent hij aan het strafrecht het wapen waarmede hij de naleving van zijne voorschriften wil verzekeren.

Wil men het in één enkel woord? *De »strafwet» heeft het positieve strafrecht tot object; »de andere» wet gebruikt het positieve strafrecht als middel.*

Verlangt men nu die »andere» wetten »politiewetten» te noemen? Die benaming ware veel te eng. Het is spelen met woorden wanneer men bijvoorbeeld onze wetten op het onderwijs »politiewetten» noemen wil. Men kan dit doen wanneer men, wat niet Nederlandsch is, de gansche inwendige staatszorg als »politie» opvat. Zorgvuldig hebben de ontwerpers van het strafwetboek het woord »politiewet» vermeden. Volkomen onjuist is de bewering dat in het nieuwe wetboek (I: 1) de heerschappij der wet, wat territorio en personen betreft, beperkter zou geregeld zijn dan in het, thans door dit art. 3 vervallende, art. 8 der wet »houdende algemeene bepalingen voor de wetgeving van het Koninkrijk». Juist het omgekeerde is waar; want al vermeldt dit laatste artikel de »politiewetten» *naast* de »strafwetten», uit de *slotbepaling* van het 1ste boek van het Wetboek van Strafrecht (waar *opzettelijk* het woord »strafwet» vermeden is) blijkt dat de 1ste titel toepasselijk is op *alle* bij wet of verordening strafbaar gestelde feiten, *onverschillig* of die wet of verordening is eene »strafwet» of eene zoogenaamde »politiewet» of gene van beide.

In het voorbijgaan worde hier voor de toekomst drierlei verwachting uitgesproken:

a. de speciale wetgever bepale zich (met uitzondering dan van het fiscale en het militaire strafrecht) tot de *wetsdelicten*. Waar *rechtsdelicten* nieuwe regeling behoeven, daar behoort dit, overeenkomstig de zooeven besproken beginselen, te geschieden in den vorm van aanvulling of wijziging van het Strafwetboek:

b. Hij wijke niet lichtelijk af van de algemeene bepalingen in het eerste boek van het Strafwetboek. Niet het verbeteren van de strafwetgeving, maar het gebruik van de middelen die zij aanbiedt, is zijne taak;

c. Hij ga voort te doen wat reeds in tal van »andere» wetten gedaan is en vatte zijne »strafbepalingen» onder eene afzonderlijke rubriek aan het slot van zijne wet samen. Het moge oppervlakkig een quaestie van vorm zijn; het komt overeen met de waarheid: eerst als de eigenlijke arbeid gereed is, wordt het strafrecht te hulp geroepen en die arbeid onder zijne bescherming gesteld; en, gelijk bijna elke z. g. vormquaestie, is ook deze er eene, waarbij een beginsel betrokken is. Ook uit praktisch oogpunt verdient die vorm aanbeveling, in zoover het ook in de toekomst het overzicht van 't geen in Nederland strafbaar is, zal gemakkelijk maken.

De »strafwet» heeft het strafrecht tot object; de »andere» wet, met poenale sanctie, gebruikt het strafrecht als middel. Men stelt er prijs op door een voorbeeld aan te toonen dat die formule, hoewel of liever juist omdat zij zoo eenvoudig is, voldoet aan de behoeften der practijk, geschikt is om toepassing van art. 3, in den geest waarin het werd opgesteld, te verzekeren.

Aan die formule hebben de ondergeteekenden een aantal wetten waarin strafbepalingen voorkomen, uit verschillende tijdperken, en die niet in dit ontwerp genoemd worden (voor de wèl genoemde immers is, om bovenvermelde reden, de vraag van geen practisch belang) getoetst. Geen enkele vonden zij, waarbij die formule de vraag »strafwet of andere wet?» niet op bevredigende wijze oploste.

Zelfs bij den *Code Rural* — van al de hier bedoelde wetten die waarbij twijfel meest begrijpelijk zou zijn — kwam zij hem voldoende en afdoende voor. De *Code Rural* is geene »strafwet», maar eene wet waarin vele »strafrechtelijke bepalingen» voorkomen. Reeds de geschiedenis wijst het aan. Die Code was niet de vrucht van criminalistisch denken, van het streven om het strafrecht te verbeteren, te zuiveren of aan te vullen. Dit is zelfs zoo weinig het geval dat men hem vaststelde in 't zelfde jaar waarin men een *Code Pénal* in den maak had. Hij sproot voort uit den wensch om den kleinen grondbezitter en den landbouwer door een aantal voorschriften, van economischen, civielrechtelijken en administrativen aard, de waarborgen te geven die hem tot dusver ontbraken. Ook het strafrecht verschijnt, ten slotte (*Titre II*) op het tooneel, maar eenvoudig als middel om de in de eerste plaats in voorschriften van anderen aard gezochte waarborgen te versterken of uit te breiden. Maar daardoor kon het karakter der wet niet veranderen. Zij is en blijft, zoo als ook haar opschrift aanduidt, eene wet »*concernant les biens ruraux et la police rurale*». — De bepaling betreffende het schutrecht (*Titre II*, art. 12), eene der weinige die, afgescheiden van de dus vervallende strafrechtelijke bepalingen, nog van kracht is, wordt daarom het tegenwoordig ontwerp niet afgeschaft. [Zie art. 3 dadelijk onder c].

[Zie het hieropvolgende bij art. 3 aan 't slot.]

»ALLE bepalingen alsmede de strafbepalingen.»

Zoo dikwerf eene wet die niet als eene strafwet te beschouwen is, het terrein van het materiele strafrecht betreedt, onderscheide men zorgvuldig drie soorten van bepalingen:

1°. gebods- of verbodsbepalingen;

2°. strafbepalingen (straf bedreigingen);

3°. bijzondere bepalingen betreffende de zoogenaamde algemeene onderwerpen, poging, verjaring enz. (zie boven).

Onder de bepalingen nu, welke bij art. 3 worden afgeschaft zijn alleen begrepen die onder n°. 2 en n°. 3, geenszins die onder n°. 1 bedoeld.

Ad lum. De gebods- en verbodsbepalingen, voorkomende in wetten die geene strafwetten zijn, hebben een zelfstandig bestaan *naast* de poenale sanctie; en laten zich zeer wel denken zonder deze.

Alle thans verbindende gebods- of verbodsbepalingen alzo, voorkomende in wetten die geene »strafwetten» zijn, al worden zij in het tegenwoordig ontwerp niet genoemd, blijven door het hier toegelichte artikel ongedeerd, doch poenale sanctie bezitten zij voortaan alleen voorzoover of het strafwetboek of eenige latere wet haar die verleent.

Hierbij is nog op twee punten te letten:

Vooreerst: het maakt geen verschil of de strafbepaling in eene afzonderlijke zinsnede nevens de gebods- of verbodsbepaling geplaatst, dan wel in eene en dezelfde zinsnede daarnede saamgeweven is. Ook in dit laatste geval blijft de gebods- of verbodsbepaling in stand en vervalt de daár voorkomende strafbedreiging.

Ten andere: onder gebods- of verbodsbepaling is natuurlijk begrepen en blijft met deze in stand alles wat dient om haar inhoud nader vast te stellen.

Ad Sum. Dat ook *deze* bepalingen, al zijn ze geene »strafbepalingen», zoo ze niet uitdrukkelijk gehandhaafd zijn, behooren te vervallen, behoeft wel geen betoog. Waar die handbaving is uitgesproken, wordt echter gewaakt dat het »jus singulare» niet blijft voortleven ook daár waar het de harmonie in de wetgeving verstoren zou. Zie bijv. art. 13 [II] van dit ontwerp; voorzoover daar het »jus singulare» wordt ingetrokken, treedt natuurlijk het »jus commune» (art. 91 Strafwetboek) in de plaats.

[Bij art. 12, nu 10.]

»BLIJVEN van kracht.»

Uit dit woord »blijven» volgt onder anderen:

a. dat bijaldien vóór 1 Januari 1885 eenige der hier genoemde wetten mochten worden ingetrokken of gewijzigd, de handhaving in *dit* artikel toch niet schaad. Men handhaaft hier den rechtstoestand zóó als die is op den dag waarop dit ontwerp als wet in werking treedt.

b. dat voorzoover de hier gehandhaafde wetten reeds gewijzigd zijn, tacite ook die wijzigingswet in de handhaving begrepen is [zie verder bij art. 10, den aanhef der mem. van toel.].

»voorzoover zij feiten betreffen waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien».

Het ware omslachtig en geheel noodeloos hier de volledige lijst van rechtsdelicten op te nemen die voortaan vallen onder de bepalingen van het Strafwetboek. Als voorbeeld moge worden volstaan met de verwijzing naar de artikelen 164, 165, 180, 184, 207, 208, 216, 217, 252, 272, 337, 351, 378 enz. Alleen worde hier te allen overvloede herinnerd dat ook, zij het als uitzondering, enkele *wetsdelicten* uit speciale wetten naar het Wetboek zijn overgegaan; zie bijv. artt. 436 en 439. Niet alzo het criterium »rechts- of wetsdelict?» maar de

eenvoudige vergelijking tusschen de speciale wet en het Wetboek moet de vraag beslissen of zeker feit voortaan krachtens het Strafwetboek dan wel krachtens de hier gehandhaafde speciale wet strafbaar is.

Wordt de vraag in *eersten* zin beslist, dan blijft echter aan de vroegere huisvesting in eene speciale wet nog één rechtsgevolg verbonden. Zie art. 15 van dit ontwerp [13].

»de strafbepalingen en bepalingem... voorkomen". Art. 3 van dit ontwerp — het worde te allen overvloede nog eens herhaald — wordt dus voor de in *dit* artikel genoemde wetten geheel terzijde gesteld.

LIJST MET TOELICHTING

voorkomende in de Memorie van Toelichting bij art. 12 O.R.O. [10] der in dat artikel niet genoemde wetten met opgave van de artikelen der nieuwe wetgeving waardoor de niet-vermelding in dat artikel verklaard wordt; met opmerkingen, voorkomende in het Advies van den Raad van State en het afzonderlijke advies van den staatsraad mr. Heemskerk.

[O.R.O. Art. 12 aanhef, luidt: Blijven van kracht, voorzover zij feiten betreffen waartegen in het Wetboek van Strafrecht niet is voorzien, de bepalingen omtrent onderwerpen in de acht eerste Titels van het eerste Boek van dat wetboek behandeld alsmede de strafbepalingen, welke voorkomen in:]

Memorie van Toelichting

Art. 12. Vóórdat men overga tot de, vrij eenvoudige, toelichting van 't geen in dit artikel te lezen staat, is het wenschelijk een aantal in *dit* artikel *niet* genoemde wetten te vermelden, met opgave van de artikelen der nieuwe wetgeving, waardoor de niet-vermelding dier wetten in dit artikel verklaard wordt. Korthedshalve worden in de tweede kolom van deze lijst de artikelen van het nieuwe Strafwetboek *alleen* door het *cijfer* aangeduid.

1791 (10 Juli). ¹ Loi concernant la conservation et classement des places de guerrè, titre 1 art 41.	Art. 430.
1791 (6 October). ² Loi concernant les biens et usages ruraux et la police rurale [zie de noot, hierachter bij art. 3].	Artt. 314, 333, 350, 429, B. III. T. 7.
1808 (19 Januari). Luchtballen.	Art. 429 n°. 2.

¹ [Deze wet is met het keiz. decreet van 24 December 1811 vervallen krachtens art. 53 der wet van 23 Mei 1899. *Stb.* n°. 123.]

² [Deze wet en de verder ópgenoemde wetten van 1814, 1816, 1817, 1818, 1824, 1829, 1830, 1836, 1837, 1851, 1852 (*Stb.* n°. 20), 1854, 1859, 1860, 1864, 1870 (*Stb.* n°. 162), 1871 (*Stb.* n°. 84), 1872 en 1875 werden later (overeenkomstig het vastgestelde bij G. O.) in haar geheel afgeschaft bij art. 3 der invoeringewet.]

72 INVOERINGSWET VAN HET STRAFWETBOEK.

1810 (21 April). ¹ Loi concernant les mines, les minières, et les carrières.	Invoeringswet, art. 23 [21].
1813 (8 Januari). Décret contenant des dispositions de police relatives à l'exploitation des mines.	Invoeringswet, art. 23 [21].
1814 (24 Januari). Besluit van den Souvereinen Vorst (<i>Staatsblad</i> n ^o . 17).	Artt. 53, 54, 418-420.
1815 (26 Januari) <i>Staatsblad</i> n ^o . 7.	Art. 207.
1816 (28 Sept.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 51.	Boek II, titel 3.
1817 (12 Dec.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 33.	Artt. 104 2 ^o ., 189, 203.
1818 (20 Nov.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 39.	} Artt. 274-277
1824 (23 Dec.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 75.	
1829 (19 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 35.	} Artt. 174, 175, 329, 330, 105, 332
1829 (16 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 34.	
1830 (1 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 15.	} Artt. 111-113, 131-134, 267.
1836 (24 April) <i>Staatsblad</i> n ^o . 13.	
1837 (10 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 21.	Boek II, titel 10.
1849 (13 Aug.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 39.	Art. 194, boek II, titel 26.
1850 (1 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 25.	Art. 197.
1850 (5 Aug.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 45.	Art. 377.
1851 (8 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 44.	Artt. 192, 207, 444.
1851 (28 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 68.	Artt. 70, 76.
1852 (8 Maart) <i>Staatsblad</i> n ^o . 20.	Artt. 11 vlgg.
1852 (7 Maart) <i>Staatsblad</i> n ^o . 48.	Boek II, titel 31.
1852 (26 April) <i>Staatsblad</i> n ^o . 90.	Artt. 272, 351, 374, 375.
1854 (29 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 102.	Boek II, titel 10.
1855 (22 April) <i>Staatsblad</i> n ^o . 33.	Passim; Wetboek van Strafvordering art. 221 ^{ee} nieuw [219].
1856 (7 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 32.	Artt. 355, 356.
1859 (3 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 44.	Artt. 390 en vlgg., 469-471; Invoeringswet art. 18 [16].
1860 (25 Dec.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 102.	Art. 439 (vgl. art. 14 ontwerp tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering) [253, 5 ^o].
1863 (2 Mei) <i>Staatsblad</i> n ^o . 50.	Boek I, titel 4.
1863 (24 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 73, (art. 3).	Art. 184.
1864 (22 April) <i>Staatsblad</i> n ^o . 29.	Art. 35.
1865 (1 Juni) <i>Staatsblad</i> n ^o . 58.	Artt. 23 vlgg.
1870 (20 Juli) <i>Staatsblad</i> n ^o . 132.	Art. 184.
1870 (17 Sept.) <i>Staatsblad</i> n ^o . 162.	Art. 4 en 12, 3 _o [10, 2 _o] Inv.
1871 (24 Juli) <i>Staatsblad</i> n ^o . 84.	Art. 10 [9] invoeringswet.
1871 (25 Juli) <i>Staatsblad</i> n ^o . 91.	Artt. 11 vlgg.
	Artt. 27, 192, 379, 412, 444, 465-468.

¹[Van deze wet van 1810 (Bull. d. lois n° 225) zijn de artt. 83—86 vervallen volgens art. 13 der wet van 13 Juli 1895 Stb. no 112.]